राजश्व सुधार कार्ययोजना

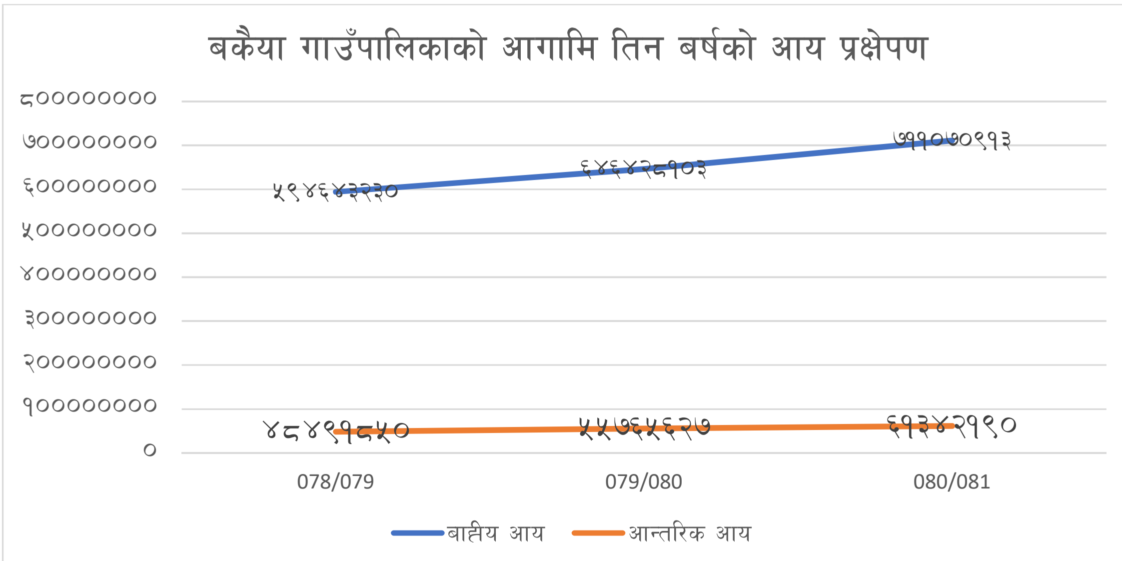

पेस गरिएको निकाय:

प्रदेश शुसासन केन्द्र,

बागमती प्रदेश

जावलाखेल, ललितपुर

अन्तिम प्रतिबेदन

आषाढ, २०७८

राजश्व सुधार कार्ययोजना

बकैया गाउँपालिका, मकवानपुर

परिच्छेद-एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि ---------- १
१.२ राजश्व सुधारको औचित्य ---------- ३
१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरु ---------- ३
१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया ---------- ३
१.५ योजनाका सिमाहरु ---------- ४

परिच्छेद-दुई : गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ संक्षिप्त परिचय ---------- ५
२.२ मानव संसाधनको अवस्था ---------- ५
२.३ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था ---------- ७

परिच्छेद-तिनः स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था ---------- ८
३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था ---------- १२
३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण ---------- १३
३.३.१ कर राजस्व ---------- १४
३.३.२ गैरकर राजस्व ---------- १८

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धि नीति ---------- २४
४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता ---------- २४
४.३ आन्तरिक आय परिचालन ---------- २४
४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरु ---------- २७

परिच्छेद-पाँचः राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना ---------- २८

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण ---------- ३१

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा -- ३२

अनुसूचिहरु

१ बैठक निर्णयको छायाप्रति
२ तथ्यांक संकलनको सूचना फाराम
३ आर्थिक ऐन तथा राजश्व परामर्स समितिको प्रतिवेदन, २०७८
४. बैठक तथा छलफलका तस्बीरहरु

परिच्छेद-एकः परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले संघीयता र स्थानीय स्वशासनको भावनालाई मूर्तरुप दिन निर्णय गर्ने अधिकारको निक्षेपण सहित स्थानीय तहलाई वित्तीय, प्रशासनिक र सेवा प्रवाहको अधिकार प्रदान गरेको छ। यस प्रकार स्थानीय तहहरुलाई संघीयताको सिद्धान्त अनुसार कानूनद्धारा नै आन्तरिक स्रोत परिचालनको लागि कर, शुल्क तथा दस्तुरको दर तोक्न सक्ने र सो बमोजिम आन्तरिक आय संकलन गर्न सक्ने अधिकार प्रदान गरेको हुन्छ। कानूनले प्रदान गरेको अधिकार क्षेत्रभित्र रही वित्तिय निक्षेपणको अधिकारलाई सही रुपमा परिचालन गर्न सकेमा स्थानीय तहको सेवा प्रदान गर्ने क्षमता थप सबल र सक्षम हुन सक्दछ।

नेपालको विद्यमान अवस्थामा कानूनले व्यवस्था गरे अनुसारका विगतका स्थानीय निकायहरुमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि हरुको अनुपस्थितिले गर्दा १४ वर्ष देखि स्थानीय स्वायत्त शासनको अभ्यास पूर्णरुपमा हुन सकिरहेको थिएन। अन्तरिम व्यवस्था अन्तर्गत गाउँपालिकामा कार्यकारी अधिकृत मार्फत र गा.वि.समा गा.वि.स सचिवलाई निर्वाचित संस्थाको समेत जिम्मेवारी दिई कार्य संचालन हुंदै आएको थियो। जसले गर्दा स्थानीय निकायहरुमा निर्वाचित संस्थाबाट आन्तरिक आय परिचालनका सन्दर्भमा हुने नीति निर्माण, कार्यान्वयन तथा अनुगमन जस्ता कृयाकलापहरु हुन सकिरहेको थिएन भने बाह्य स्रोत माथिको निर्भरता क्रमशः वढिरहेको थियो।

वर्तमान परिवर्तित राजनैतिक घटनाक्रम संगै स्थानीय निकायहरु स्थानीय तहको रुपमा पुर्नसंरचना भए संगै गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको क्षेत्र, अधिकार तथा जिम्वेवारीहरुमा समेत परिवर्तन भएको छ भने सोही अनुरुप स्थानीय तहहरुको निर्वाचन पनि हालै मात्र सम्पन्न भएको छ। नेपालको वर्तमान संविधानले संघीय वित्त व्यवस्थाका मान्यता अनुसार संविधानमै विभिन्न तहका सरकारलाई विभिन्न कर तथा गैर करहरु लगाउने अधिकार दिएको छ।

आर्थिक तथा प्रशासनिक सक्षमताका आधारमा भंसार महसुल, मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क तथा आयकर लगाउने अधिकार पनि केन्द्रीय सरकारलाई दिएको छ। घरजग्गा रजिष्ट्रेशन दस्तुर, सवारी साधन कर, मनोरन्जन कर, विज्ञापन कर र कृषिमा आयकरलगाउने अधिकार प्रदेशको अधिकार क्षेत्रभित्र राखिएको छ भने मालपोत/भूमिकर, सम्पत्ति कर, घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, सम्पत्ति कर, घर बहाल कर र व्यवसाय करलाई स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र राखिएको छ। यसैगरी गैर करहरुमा राहादानी शुल्क, भिसा शुल्क, पर्यटन दस्तुर, सेवा शुल्क र दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार केन्द्रीय सरकारलाई, पर्यटन शुल्क, सेवा शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई र सेवा शुल्क, पर्यटन शुल्क तथा दण्ड जरिवाना लगाउने अधिकार स्थानीय सरकारलाई दिइएको छ। प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सबै तहको सरकारले पाउने व्यवस्था गरिएको छ भने कुनैपनि तहको सरकारले कर लगाउन सक्ने भनेर उल्लेख नभएका विषयमा कर लगाउने व्यवस्था संघिय सरकारले निर्धारण गरे अनुसार हुने व्यवस्था छ।

गाउँपालिकाको विकास निर्माण र सुशासन व्यवस्थापनमा कर्मचारीहरुको प्राथमिक जिम्मेवारी रहनु र गाउँपालिका भित्र क्रियाशील राजनैतिक दल र सामाजिक कार्यकर्ताहरुको परामर्शीय भूमिका मार्फत गाउँपालिकाबाट निर्वाचित प्रतिनिधिहरुवाट नीति निर्माण र शासन व्यवस्थापन हुने क्रमको शुरुवात भएको छ। यस अवस्थामा गाउँपालिकाको वढ्दो खर्च धान्नका लागि र स्थानीय सरकारको सामार्थ्य वृद्धि गर्नका लागि पनि गाउँपालिकाको राजश्व वृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ।

यो दस्तावेजमा बकैया गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्य योजना (RAIP) विषयमा भएका अध्ययन तथा छलफलको विस्तृत विवरण तयार गरिएको छ जसले गाउँपालिकाको वित्तीय क्षमताको विकास गर्ने एवम् यसलाई सबल बनाउने र राजश्वको सम्भाव्य स्रोतको पूर्ण क्षमतामा उपयोग गर्ने लक्ष्य राखेको छ। यो कार्य बकैंया गाउँपालिकाको माग वमोजिम प्रदेश शुसासन केन्द्रबाट अगाडि बढाईएको हो। यसबाट प्राप्त निचोड र आएका सुझाव अनुसार

गाउँपालिकाले आफ्नो कार्ययोजना तयार गरी आगामि दिनहरुमा गाउँपालिकाको राजश्व सुधार गर्ने कार्यमा उपयोग गरिनेछ ।

१.२ राजश्व सुधारको औचित्य

स्थानीय सरकारलाई संविधानले दिएको अधिकार प्रयोग गरी अनुसुचि ८ मा रहेका २२ वटा प्रमुख कार्यक्षेत्र भित्रका जिम्मेवारीहरु पुरा गर्नुपर्ने अवस्था छ⁄ यस प्रयोजनका लागि स्थानीय सरकारलाई संघिय तथा प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदानका अतिरिक्त स्थानीय सरकारलाई आफ्नै राजस्वका आधारहरु तयार गर्ने अधिकार निहित रहेकोछ ⁄ स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ दफा ११ (घ) र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ४ अनुसार स्थानीय सरकारले आफ्नो क्षेत्रमा कर र गैरकर संकलन गर्नसक्ने अधिकार रहेकोछ, तर कर प्रणाली र अधिकार क्षेत्रवारे कम जानकारी, सा-साना व्यवसायहरुमा कर लागू गर्दा हुनसक्ने सम्भावित अलोकप्रियता, स्थानिय सरकारलाई प्राप्त हुन् आएको अनुदान नै खर्च हुन् नसकिरहेको अवस्थामा कर लगाउनु पर्ने आवश्यकता महसुस नहुनु, जस्ता कारणहरुले गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर स्थानीय तहले अपेक्षित रुपमा राजस्व संकलन गर्न सकिरहेको अवस्था छैन्र यसरी स्थानीय सरकारहरुले वित्तीय संघियताको पूर्ण अभ्यास गर्न नसकेका कारण सार्वजनिक क्षेत्रको बजेट खर्च गर्न पर्याप्त राजस्व जुटाउन नसकिरहेको अवस्था छ⁄ यसर्थ, स्थानीय सरकारहरुलाई आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रहेर वैज्ञानिक कर प्रणाली लागू गरि कार्यान्वयन गराई आफ्नै राजस्व आधार तयार गर्न सहयोग पुर्याउनु नै प्रस्तुत कार्यक्रमको उदेश्य रहेको छ ।

१.३ योजनाले राखेका उद्देश्यहरु

- स्थानीय तहलाई संविधानप्रदत्त अधिकार, जिम्मेवारी, राजस्व अधिकार, अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, सार्वजनिक खर्चका लागि ऋण लिने अधिकार जस्ता अवधारणा र व्यवस्था वारे अनुशिक्षण प्रदान गर्ने ।
- राजस्वको दायराहरु खोजि तथा पहिचान गर्न सहयोग पुर्याउने तथा राजस्व प्रक्षेपणका वैज्ञानिक विधिहरु, दर निर्धारण प्रक्रिया र आधारहरु वारे स्थलगत अभ्यास गराई आन्तरिक राजश्वको महत्व महत्व र असुलि सम्बन्धमा ज्ञान प्रदान गर्ने ।
- स्थानीय तहको कम्तिमा आगामी ३ वर्षको राजस्व सुधार कार्य योजना निर्माण गर्ने ।

१.४ योजना तर्जुमा विधि र प्रक्रिया

राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमाका लागि निम्न विधि र प्रक्रिया अवलम्वन गरिनेछ⁄ यस प्रयोजनका लागि छनोट भएका २ जना स्रोतव्यक्तिलाई स्थानीय तहका राजस्व परामर्श समिति पदाधिकारी, कर्मचारी लगायत स्थानीय सरोकारवालाहरुसंग स्थलगत रुपमा स्थानीय तहमा परिचालन गरिनेछ ।

- छनोट भएका स्रोत व्यक्ति/विज्ञसंग सुशासन अध्ययन केन्दद्वारा सामान्य कार्यगत मार्गदर्शन प्रदान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख, राजस्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरु र सम्वन्धित शाखाका कर्मचारीहरुलाई राजस्व संकलन, परिचालन तथा सुधार सम्वन्धमा सैद्धान्तिक रुपमा प्रस्टता ल्याउन १ दिने छलफल कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।
- स्थानीय तहको विगत ३ वर्षको राजस्व परिचालनको अवस्था वारे समिक्षा गरि सवल र कम्जोर पक्षहरुको पहिचान गर्ने,
- स्थानीय तहका प्रमुख करदाताहरुसंग छलफल गर्ने
- राजस्वका सम्भाव्य क्षेत्रहरुको पहिचान र परिचालन विधि वारे
- राजस्व प्रक्षेपण विधिहरु वारे छलफल, अभ्यास र सहमति गर्ने

- राजस्व सुधार कार्ययोजनाको मस्यौदा तयार गरि कार्यपालिकामा प्रस्तुती र पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने र अन्तिम रुप दिने,

१.५ योजनाका सिमाहरु

गाउँपालिकाको राजश्व सुधार कार्ययोजना क्षेत्र व्यापक रहेको भएता पनि सिमित स्रोत साधन, प्रर्याप्त सूचनाको कमी, सिमित समयका कारण यस अध्ययनका सीमाहरु देहाय अनुसारका रहेका छन् :

- अध्ययन तथा विश्लेषण कार्य प्रमुख रुपमा कार्यालयको अभिलेख, दस्तावेज प्रतिवेदन तथा द्वितिय स्रोतहरुबाट प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाहरुको आधारमा तयार गरिएको छ। यसका अतिरिक्त गाउँपालिकाका सम्वन्धित कर्मचारीहरु तथा अन्य सरोकारपक्षसँग भएको छलफलवाट प्राप्त सूचनाहरु समावेश गरिएको छ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय तथा स्रोत परिचालन सम्बन्धी अध्ययनकोलागि उपलब्ध गराईएको फाराम अनुसार प्राप्त तथ्याङ्कहरु गाउँपालिका तथा सम्बन्धित शाखाहरुको अभिलेख तथा राजश्व परामर्श समितिसँग भएको छलफल र स्थलगत अध्ययनवाट संकलन गरिएको छ।
- गाउँपालिकाबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा आयका स्रोत सम्वन्धी तथ्याङ्कहरु संकलन गरिएको छ। तथ्यांक संकलनको लागि घरधुरी सर्भेक्षण गरिएको छैन् तथापी पालिका स्तरबाट संकलित व्यवसाय, घरेलु उद्योग, कृषि फार्म जस्ता उद्यमहरुको तथ्यांक भने समावेस गरिएको थियो।
- स्थानीय तहको निर्वाचन भएको लामो समय सम्म पनि अझै संवैधानिक प्रावधान अनुसारको राजश्व वाँडफाँड सम्वन्धी कानूनहरुमा जटिलता आएको र प्रदेश तथा स्थानीय तहको साझा अधिकारको क्षेत्रमा राजश्व बाँडफाँड सम्वन्धी प्रदेश कानून तर्जुमा भएको छैन। संवैधानिक व्यवस्था अनुरुपका उपरोक्त व्यवस्थाहरु पुर्ण भए पश्चात यस प्रतिवेदनलाई परिमार्जन गर्न आवश्यक देखिन्छ, जुन कार्य यस अध्ययनको कार्यक्षेत्रमा समावेश छैन।

परिच्छेद-दुई : गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

२.१ संक्षिप्त परिचय

वकैया गाँउपालिका ३९३.७५ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफलमा फैलिएको मकवानपुर जिल्लाको दक्षिण पुर्व भागमा अवस्थित छ। यस गाँउपालिकाको केन्द्र साविकको छतिवन गा.वि.स. कार्यालय रहेको छ। यो तह मकवानपुर जिल्लाका ५ वटा साविकका गा.वि.स.हरुलाई मिलाएर वनाइएको हो । यस गाँउपालिका अर्न्तगतका साविक गा.वि.स.हरुमा धयाल, छतिवन, शखरपुर, मन्थली र ठिगन छन् । भौगोलिक रुपमा विकट भएकोले आवश्यक पूर्वाधारको अवस्था कमजोर नै छ। शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिवी तथा अन्य सुचकहरु कमजोर देखिन्छ। तामाङ्ग जातिको उच्चतम वसोवास यस क्षेत्रमा पाउन सकिन्छ।

- समावेश भएका साविकका गा.वि.स.हरु : धयातल, छतिवन, शखरपुर, मन्थली र ठिंगन गा.वि.स.
- केन्द्र : साविकको छतिवन गा.वि.स.
- वडा संख्या : १२
- पूर्व सीमाना : वाग्मती गाउँपा लका
- पश्चिम सीमाना : हेटौडा उ.म.न.पा. र मकवानपुरगढी गाउँपालिका
- उत्तर सीमाना : ललितपुर जिल्ला र भिमफेदी गाउँपालिका
- दक्षिण सीमाना : रौतहट र बारा जिल्ला

तालिका १ : वडा विभाजन, घर परिवार संख्या तथा जनसंख्या

वडा नं.	साविक गाविसहरु	साविक वडा नं.	घर परिवार	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा जनसंख्या
१	धियाल	१, ५, ६	४९६	१३८४	१३८६	२७७०
२	धियाल	२–४, ७–९	५९४	१५५३	१६२२	३१७५
३	छतिवन	१, २	६१९	१४७२	१५५३	३०२५
४	छतिवन	३, ५, ६	१०२८	२४००	२६२८	५०२८
५	छतिवन	७, ८	७६७	१८६१	१९९५	३८५६
६	छतिवन	९	८०९	२०४१	२१०२	४१४३
७	छतिवन	४	९५०	२१७८	२५२०	४६९८
८	शिखरपुर	१–४, ९	५५२	१४७८	१५४०	३०१८
९	शिखरपुर	५–८	५०२	१३७३	१५०५	२८७८
१०	मन्थली	१–९	५०९	१३५२	१४१०	२७६२
११	ठिंगन	१,२, ५	३६०	१०५२	१२०५	२२५७
१२	ठिंगन		२८३	६७१	६५८	१३२९

२.२ मानव संसाधनको अवस्था

विद्यमान दरबन्दी तेरीजलाई हेर्दा बकैंया गाउँपालिकामा ५० जना कर्मचारीको दरबन्दी स्वीकृत भएको देखिन्छ जसमध्ये ३४ जना कार्यरत रहेको र १६ वटा दरबन्दी पूर्ति हुन बाँकी रहेकोछ। यसरी पदपूर्ति भएका कर्मचारीहरूलाई गाउँपालिकाको विभिन्न भूमिकाहरू जस्तो समान्य तथा कर्मचारी प्रशासन, आर्थिक प्रशासन, राजश्व प्रशासन, भौतिक पूर्वाधार विकास, सामाजिक विकास, आदि पूरा गर्न खटाइएको छ । गाउँपालिकामा कार्यरत कर्मचारीको विवरण शाखागत रुपमा तल प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २ : स्वीकृत पद तथा पदपूर्तिको सारांश

तह	स्वीकृत दरबन्दी			कार्यरत संख्या			रिक्त पद संख्या			पदपुर्ति प्रतिशत
	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	प्रशासन	प्राविधिक	जम्मा	
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	१		१	१	–	–	–	–	–	१००
लेखा अधिकृत (छैठौ)	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
अधिकृत (छैठौ): सा.प्र.	२	–	२	१	–	१	१	–	१	५०
अधिकृत (छैठौ) : शिक्षा	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
अधिकृत (छैठौ): कृषि	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
अधिकृत (छैठौ): पशु सेवा	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
अधिकृत (छैठौ): सा.प्र.स्वास्थ्य संयोजक	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
इन्जिनियर	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
सूचना प्रविधि अधिकृत (छैटौरसातौ)	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
लेखा सहायक (पाँचौ)	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
प्रा.स. शिक्षा	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
सहायक स्तर (पाँचौ)	१०	–	१०	५	–	५	५	–	५	५०
आ.ले.प. पाँचौ	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
कम्प्युटर पाँचौ	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
सहायक स.म.वि.नि. चौथो	१	–	१	१	–	१	–	–	–	१००
सहायक चौथो	९	–	९	७	–	७	२	–	२	८०
सवइन्जिनियर (पाँचौ)	–	६	६	–	३	३	–	३	३	५०
अ.सवइन्जिनियर चौथो	–	९	९	–	५	५	–	४	४	४५
खा.पा.स.टे. चौथो	–	१	१	–	१	१	–	–	–	१००
जम्मा	२९	२१	५०	२१	१४	३४	८	७	१५	

तालिका ३ : करार तर्फ कार्यरत कर्मचारीको विवरण

क.सं.	दर्जा	संख्या	कैफियत
१	सूचना प्रविधि अधिकृत	१	
२	फिल्ड सहायक	२	
३	एम.आइ.एस अपरेटर	१	
४	स्वास्थ्य चौथो	२०	
५	कृषि ना.प्रा.स.	२	

क.सं.	दर्जा	संख्या	कैफियत
६	बालमैत्री स्वयंसेवक	१२	
७	बालमैत्री सहजकर्ता	१	
८	सव इन्जिनियर	१	
९	कार्यालय सहायक चौथो	३	
१०	सामाजिक परिचालक	२	
११	रोजगार संयोजक	१	
१२	कानुनी सहजकर्ता	१	
१३	कार्यालय सहयोगी	२	
१४	ह.स.चा.	१	
१५	कृषि ना.प्र.स्वा.प्रा. (चौथो)	२	
	जम्मा		

२.३ भौतिक सम्पत्तिको अवस्था

गाउँपालिकामा रहेको भौतिक तथा मेसीनरी औजार र उपकरणहरुको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४ : भौतिक सम्पत्तिको विवरण तालिका

क.सं.	मेसिन औजार तथा अन्य उपकरण	इकाई	संख्या	हालको उपयोग	भाडा दर रु
१		संख्या			
२		संख्या			
३		संख्या		अफिस प्रयोजन	
४		संख्या		अफिस प्रयोजन	
५		संख्या		अफिस प्रयोजन	
६		संख्या		अग्नि नियन्त्रण	
७		संख्या		अफिस प्रयोजन	
८		संख्या		अफिस प्रयोजन	
९		संख्या			
१०		संख्या			
१४		संख्या			
१५		संख्या			
१६					

परिच्छेद-तिनः स्थानीय तहको राजश्व अधिकार तथा आय सम्भाव्यता

३.१ राजश्व अधिकार सम्बन्धि कानुनी व्यवस्था

बकैंया गाउँपालिकाले राजश्व परिचालनसंग सम्बन्धित विभिन्न ऐन, निर्देशिका, कार्यविधि निर्माण गरेको छ। सोको अलावा गाउँपालिकाले आफ्ना कार्यहरुलाई थप व्यवस्थीत गर्न अन्य विविध ऐन, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरू तयार गरेको छ जुन देहाय वमोजिम रहेका छन ।

- अपांगता भएका व्यक्तिको परिचय - पत्र वितरण कार्यविधि २०७५
- सम्पति कर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
- बकैया गाउँपालिकाबाट कर तथा गैरकर राजश्व लगाउने उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन, २०७४
- बकैया गाउँपालिकाको टोल विकास संस्था गठन सम्बन्धी कार्यविधी २०७५
- बकैया गाउँपालिकाको शिक्षा कार्यविधी २०७५
- बकैया गाउँपालिकाको सेवा करारमा कर्मचारी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधी
- बकैया गाउँपालिकाको व्यवसाय कर संकलन निर्देशिका
- बकैया गाउँपालिकाको विपद व्यवस्थापन कोष संचालन कार्यविधी
- बकैया गाउँपालिकाको घ वर्ग निर्माण व्यवसायी इजाजतपत्र कार्यविधी
- बकैया गाउँपालिकाको उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धी कार्यविधी २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको विपद जोखिक नयुयीकरण व्यवस्थापन ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको बजार अनुगमन निर्देशिका २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधी ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको न्यायीक समिति कार्यविधि ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधी ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको कृषि व्यवसाय ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिकाको स्वास्थ्य तथा सरसफाई ऐन २०७५/०७६
- बकैया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्य सम्पादन नियमावली, २०७४/०७५
- बकैया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्य विभाजन नियमावली,२०७४
- बकैया गाउँपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधी) नियमावली, २०७४
- बकैया गाउँपालिकाको बैठक सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधी, २०७४
- बकैया गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७४
- बकैया गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७४

राजश्व परिचानका लागि आवश्यक देखिएका कार्यविधिहरु

- ➢ सम्पत्ति कर तथा मालपोत संकलन कार्यविधि
- ➢ घर जग्गा बहाल कर कार्यविधि

- ➢ बहाल विटौरी शुल्क संकलन कार्यविधि
- ➢ पार्किङ शुल्क संकलन कार्यविधि

नेपालको संविधानले स्थानीय तहलाई निम्नानुसार राजस्व अधिकार प्रदान गरेको छ :

- सम्पत्ति कर
- भूमीकर (मालपोत)
- घर बहाल कर
- सवारी साधन कर
- व्यवसाय कर
- मनोरञ्जन कर
- सेवा शुल्क दस्तुर
- घर जग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क
- पर्यटन शुल्क
- विज्ञापन कर
- दण्ड जरिवाना

संघीय कानुन (**स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४**) अनुसार स्थानीय तहलाई निम्नानुसार आय संकलन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ :

(क) गाउँपालिका वा गाउँपालिकाको एकल अधिकारः

अ) कर

- सम्पत्ति करः आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर र घरजग्गामा घर र सो घरले चर्चेको जग्गामा सम्पत्ति कर लगाई बाँकी जग्गा र घर नभएका अन्य जग्गामा भूमीकर (मालपोत) लगाउनु पर्ने। "घरले चर्चेको जग्गा" भन्नाले घरले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल र अधिकतम सो क्षेत्रफल बराबरको थप जग्गासम्म पर्ने। *(आर्थिक ऐन, २०७५ र केही नेपाल ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको ऐन, २०७५ वाट संशोधित व्यवस्था)*
- भूमि कर (मालपोत): आफ्नो क्षेत्रभित्रको जग्गामा त्यस्तो जग्गाको उपयोगका आधारमा लगाउने । तर, सम्पत्ति कर लगाएको अवस्थामा भूमिकर (मालपोत) लगाउन नपाइने । *(आर्थिक विधयक २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)*
- घर जग्गा बहाल करः कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, कारखाना, जग्गा वा पोखरी पूरै वा आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा ।
- व्यवसाय करः पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा ।
- सवारी करः टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, विद्युतीय रिक्सामा ।
- जडिबुटी, कवाडी र जीवजन्तु करः आफ्नो क्षेत्रभित्र ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस (खर), कवाडी माल, जीवजन्तुको हाड, सीङ, प्वाँख, छालाको व्यवसायिक उपयोग गरे बापत ।

आ) शुल्क

- बहाल बिटौरी शुल्कः आफूले निर्माण, रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाट, बजार वा पसल वा सरकारी जग्गामा बनेका संरचनाको उपयोग बापत ।
- पार्किङ शुल्कः आफ्नो क्षेत्रभित्र कुनै सवारीलाई पार्किङ्ग सेवा उपलब्ध गराए बापत ।

इ) सेवा शुल्क

- आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका केवलकार, ट्रेकिङ्ग, कायकिङ्ग, बञ्जी जम्प, जिपफ्लायर, प्याराग्लाइडिङ्ग आदि मनोरञ्जन तथा साहसी खेलकुदसम्बन्धी सेवा वा व्यवसायमा ।
- आफूले निर्माण, संचालन वा ब्यवस्थापन गरेका स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको सेवामा सेवामा*(खानेपानी, बिजुली, धारा, अतिथि गृह, धर्मशाला, पुस्तकालय, सभागृह, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई, ढल निकास, सडक बत्ति, शौचालय, पार्क, पौडी पोखरी, व्यायामशाला, पर्यटकीय स्थल, हाटबजार, पशु वधशाला, शवदाह गृह, धोविघाट, सडक, वसपार्क, पुल आदि)*
- अचल सम्पत्ति वा अन्य कुनै विषयको मूल्यांकन सेवा शुल्क ।
- सिफारिश सम्बन्धी कुनै सेवा शुल्क ।

ई) दस्तुर

- दर्ता, अनुमति तथा नवीकरण दस्तुरः
- *एफएम रेडियो संचालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग*
- *ढुङ्गा, गिट्टी, वालुवा, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग*
- नक्सा पास दस्तुर
- पञ्जीकरण व्यवस्थापन दस्तुर
- वडामार्फत् गरिने सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर

उ) बिक्री गर्न सक्ने ***(केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)***

- गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तुको बिक्री गर्न सक्ने ।
- गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक तथा ऐलानी जग्गामा रहेको काठ दाउरा, जराजुरी, दहत्तर बहत्तर आदिको बिक्री गर्न सक्ने ।
- यस्तो बिक्रीबाट प्राप्त रकम गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

ऊ) सामुदायिक वनबाट आय प्राप्त गर्ने

सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार बिक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने ।

- वन पैदावारको बिक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

नोट : केही नेपाल ऐनलाई संसोधन गर्न बनेको ऐन २०७५ बाट संसोधित यो प्रावधानमा प्रभाव पर्ने गरी मिति २०७६।०६।०७ मा प्रमाणीकरण गरिएको वन ऐन, २०७६ मा देहायअनुसार व्यवस्था गरिएको छ :

(ख) प्रदेश तथा संघीय कानून अनुसार प्राप्त हुने (दफा ११ (४)) :

- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी
- सामुदायिक वनको संचालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट प्राप्त रोयल्टी
- प्राकृतिक स्रोत साधन र सेवा शुल्क रोयल्टी
- खनिज पदार्थको उत्खनन् रोयल्टी

- सामुदायिक वनको संचालन व्यवस्थापनबाट प्राप्त रोयल्टी
- पानी घट्ट, कुलो पैनी जस्ता सेवाबाट रोयल्टी
- खानेपानी महसुल
- स्थानीय साना सतह तथा भूमिगत सिंचाई सेवा शुल्क
- स्थानीय स्तरमा जडीबुटी तथा गैरकाष्ठ वन पैदावार उत्पादन, संकलन, प्रशोधन र बजार व्यवस्थापन
- जनरल अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र र स्वास्थ्य संस्थाको दर्ता, संचालन अनुमति
- स्थानीय सार्वजनिक यातायातको रुट अनुमति, नवीकरण
- इन्टरनेट सेवा, टेलीसेन्टर, केवल, तारविहिन टेलिभिजन प्रसारण अनुमति, नवीकरण
- स्थानीय तहका पत्रपत्रिकाको दर्ता

संघीय कानुन (**अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४**) ले स्थानीय तहलाई निम्नअनुसार वित्तीय अधिकार प्रदान गरेको छ :

(क) **एकल कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था** (आर्थिक ऐन २०७५ बाट संशोधित व्यवस्था)

(क) सवारी साधन करको दर प्रदेशले लगाउने र उठाउने । तर टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा र विद्युतीय रिक्सामा सवारी साधन करको दर गाँउपालिका वा गाउँपालिकाले लगाउने र उठाउने

(ख) घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्कको दर प्रदेशले लगाउने र गाँउपालिका वा नगरपालिकाले उठाउने ।

(ग) मनोरञ्जन करको दर प्रदेशले लगाउने र गाँउपालिका वा नगरपालिकाले उठाउने

(घ) विज्ञापन करको दर गाँउपालिका वा नगरपालिकाले लगाउने र उठाउने

(ख), (ग) र (घ) बमोजिमको करबाट उठेको रकममध्ये ६० प्रतिशत रकम गाँउपालिका वा गाउँपालिकाको संचित कोषमा जम्मा गरी ४० प्रतिशत रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने ।

(ङ) प्रदेशले सवारी साधन कर करबाट उठेको रकम प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने ।

- *प्रदेश विभाज्य कोषमा जम्मा भएको रकम ६० प्रतिशत रकम प्रदेश सरकारलाई र ४० प्रतिशत स्थानीय तहलाई बाँडफाँट गरिने*
- *आयोगले निर्धारण गरेको निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम प्रदेश सरकारले स्थानीय तहलाई वाँडफाँट गर्ने*
- *प्रदेशले मासिक रुपमा सम्बन्धित स्थानीय सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने*

(ख) **राजस्व बाँडफाँट**

- नेपाल सरकारले संकलन गरको मूल्य अभिवृद्धि कर र अन्तशुल्कबाट संकलन भएको रकमको १५ प्रतिशत स्थानीय विभाज्य कोषमा जम्मा हुने
  - *आयोगले निर्धारण गरेको आधार र ढाँचा बमोजिम बाँडफाँट हुने*
  - *स्थानीय सञ्चित कोषमा मासिक रुपमा प्राप्त हुने*
- प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टिको बाँडफाँड आयोगको सिफारिसमा प्राकृतिक श्रोतको उपयोगबाट प्रभावित हुने स्थानीय तहलाई २५ प्रतिशत
  - *प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त हुने रोयल्टी वार्षिक रुपमा प्राप्त हुने*

(ग) **अनुदान**

- वित्तीय समानीकरण अनुदान: खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा आयोगको सिफारिशमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने

- सशर्त अनुदानः कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न आयोगले तोकेको आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने
- समपूरक अनुदानः पूर्वाधार विकाससम्बन्धी कुनै योजना कार्यान्वयन गर्न योजनाको कुल लागतको अनुपातका आधारमा संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने
- विशेष अनुदानः कुनै खास उद्देश्य र योजनाको लागि संघ र प्रदेशबाट

(घ) **वैदेशिक सहायता तथा आन्तरिक ऋण**

- नेपाल सरकारको पूर्वस्वीकृति लिएर मात्र वैदेशिक अनुदान वा सहयोग लिन वा बैदेशिक अनुदान वा सहयोगमा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न गराउन सक्ने
- नेपाल सरकारको सहमति लिएर मात्र वित्त आयोगले सिफारिस गरेको सिमाभित्र आन्तरिक ऋण लिन सक्ने
- नेपाल सरकारसँग मनासिव कार्यका लागि ऋण लिन सक्ने
-

उपरोक्त व्यवस्थाहरूले स्थानीय तहलाई प्राप्त हुन सक्ने आयका स्रोतहरूलाई व्याख्या गरेको छ । स्थानीय तहले कानून बमोजिम बाहेक आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा कुनै कर लगाउन, उठाउन र ऋण लिन नपाउने व्यवस्था हुनुका साथै निम्न अनुसारका थप व्यवस्थाहरू रहेका छन् ।

- कर लगाउँदा राष्ट्रिय आर्थिक नीति, वस्तु तथा सेवाको ओसार पसार, पूँजी तथा श्रम बजार, छिमेकी प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई प्रतिकुल असर नहुने गरी लगाउनु पर्ने (संवैधानिक व्यवस्था)
- कर नलाग्ने : कूटनीतिक नियोग, कूटनीतिज्ञ, वैदेशिक ऋण वा सहायताबाट सञ्चालित परियोजनाबाट हुने पैठारी, सामुहिक वा संयुक्त आवासको बिक्री नभएको स्टक, सामुहिक आवासको सार्वजनिक उपयोगको क्षेत्र ।
- सेवा शुल्क असुली कार्य आफै वा व्यवस्थापन करार वा सार्वजनिक निजी साझेदारीबाट गर्न सक्ने ।

३.२ आन्तरिक आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

पालिकाको आन्तरिक आय सम्भाव्यता थाहा पाउनको लागि हालको कानुनी प्रावधान अनुसार गाउँपालिकालाई उपलब्ध आय शिर्षकहरुको परिचालन कसरी गरिएको छ भनी जान्नु उपयुक्त हुन आउँछ । गाउँपालिकाले उपरोक्त आय शिर्षकहरु मध्ये कतिवटामा असुली गरिरहेको, कतिवटामा संकलनको निर्णय मात्र गरेको र भएका शिर्षक मध्ये कतिवटामा दर र दायरा वढाउन सकिने र कतिवटा शिर्षक परिचालन गर्न सकिने हो भनी पालिकाका पदाधिकारीहरुसँगको छलफलबाट यथार्थ अवस्था झल्काउन कोशिस गरिएको छ ।

तालिका ५ : आय परिचालनको वर्तमान अवस्था

(गाउँपालिकाका पदाधिकारी तथा राजश्व परामर्श समितिका पदाधिकारीहरुसंग भएको छलफलका आधारमा)

क्र.सं.	आय शीर्षकहरू	असुली सम्भावना	असुली ब्यवस्था	दररेट हेरफेर	दायरा बढाउने कार्य
	(क) स्थानीय कर				
१	मालपोत वा भूमि कर	भएको	भएको	नभएको	सकिने
२	सम्पत्ति कर	नभएको	नभएको	नभएको	नभएको
३	ब्यवसाय कर	रहेको	भैरहेको	गर्न पर्ने	सकिने
४	तिन पांग्रे सवारी दर्ता तथा कर	रहेको	नभएको	सकिने	सकिने
५	बिटौरी कर	भएको	भएको	सकिने	सकिने

क्र.सं.	आय शीर्षकहरू	असुली सम्भावना	असुली व्यवस्था	दररेट हेरफेर	दायरा बढाउने कार्य
६	बहाल कर	भएको	भइरहेको	सकिने	सकिने
७	विज्ञापन कर	भएको	नभएको	सकिने	सकिने
८	मनोरञ्जन कर	नरहेको	नभएको		
(ख) गैर कर आय					
९	लगानी	नरहेको	नभएको	सकिने	सकिने
१०	फोहर मैला व्यवस्थापन शुल्क	भएको	भइरहेको	सकिने	सकिने
११	सरसफाइ शुल्क	नरहेको	नभएको	सकिने	सकिने
१२	ढल	नरहेको	नरहेको	सकिने	सकिने
१३	पार्किङ शुल्क	नरहेको	नरहेको	सकिने	सकिने
१४	मरमत शुल्क	नरहेको	नभएको	सकिने	सकिने
१५	स्थानीय बजार सेवा शुल्क	रहेको	नभएको	सकिने	सकिने
१६	अतिथी गृह प्रवेश शूल्क	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
१७	पशुवधशाला सेवा शुल्क	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
१८	सडक बत्ती सेवा शुल्क	नरहेको	नभएको	सकिने	सकिने
१९	नक्सापास दस्तुर	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
२०	सिफारिस तथा प्रमाणपत्र दस्तुर	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
२१	सम्पत्ती मूल्यांकन दस्तुर	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
२२	लिलाम विक्री	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
२३	सार्वजनिक निजी साझेदारी	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
२४	पर्यटन सेवा शुल्क	रहेको	नभएको	सकिने	सकिने
२५	पसल भाडा	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
२६	मेसिन तथा औजार भाडा	भएको	नरहेको	सकिने	सकिने
२७	सभागृह भाडा	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
२८	ताल, पोखरी तथा जग्गा भाडा	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
२९	फारम तथा नक्सा विक्री	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३०	घर नम्बर	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
३१	दण्ड जरिवाना	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने
३२	सामाजिक सुरक्षा अनुदान	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३३	नेपाल सरकार समानीकरण अनुदान	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३४	अन्य अनुदान तथा सहयोग (नेपाल सरकार, अन्य निकाय तथा दातृ निकायबाट प्राप्त)	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३५	राजश्व बाँडफाँड (प्रदेश तथा संघ कार्यालय)	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३६	मालपोत रजिष्ट्रेसन वापत	रहेको	भैरहेको	नसकिने	नसकिने
३७	वन राजश्व बाँफाँड	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३८	जन सहभागिता	रहेको	भैरहेको	सकिने	सकिने
३९	गाउँपालिका विकास कोषबाट ऋण	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने

क्र.सं.	आय शीर्षकहरू	असुली सम्भावना	असुली व्यवस्था	दररेट हेरफेर	दायरा बढाउने कार्य
४०	दाताको लगानी भएको आयोजनामा सहायक ऋण	नभएको	नरहेको	सकिने	सकिने

३.३ आन्तरिक आय संकलनको प्रमुख क्षेत्र र सम्भावना विश्लेषण

गाउँपालिकाले हाल संकलन गरिआएका आयको मुख्य स्रोतहरुको आधारमा यस पूर्व जस्तै आगामि बर्षहरुमा पनि आन्तरिक आय संकलनका क्षेत्रहरुको पहिचान र सोही अनुरुप करका दररेटहरु निर्धारण भएको छ। गाउँपालिकाले संकलन गरि आएका करका क्षेत्र र दररेट सहितको आर्थिक ऐन २०७८ अनुसूचिमा संलग्न गरिएको छ। गाउँपालिकाको आन्तरिक आयका शिर्षकगत सम्भावनालाई तल विश्लेषण गरिएको छ।

३.३.१ कर राजस्व

क. सम्पत्ति कर

हालको अवस्था :

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ को अनुसूची १ मा सम्पत्ति करका दररेट र सम्पत्ति मूल्यांकनका आधारहरु उल्लेख गरिएको छ र सो अनुसूचीमा विभिन्न ७ वटा क्याटेगोरीमा सम्पत्तिको मूल्यांकनका आधारमा करको दर निर्धारण गरिएको छ। गाउँपालिकाद्बारा उपलब्ध गराइएको आन्तरिक आय विवरणमा आ.व. २०७६/७७ मा सम्पत्ति करबाट प्राप्त आयको विवरण शिर्षकगत रुपमा खुलेको देखिदैन।

संभाव्यताः

गाउँपालिकाको पाश्वचित्र विवरणअनुसार यहाँ कुल ८१५८ घरधुरी रहेका छन्। यस गाउँपालिका स्थित ८,१५८ घरपरिवारहरू मध्ये ३,७०५ अर्थात ४५.४२ प्रतिशत घरपरिवारहरू बसोबास गर्ने घर निजि स्वामित्वको जमिनमा निमार्ण भएको, ४,३५९ अर्थात्५३.४३ प्रतिशत घरपरिवारहरू बसोबास गर्ने घरको जमिन सार्वजनिक/ऐलानी/सुकुम्बासी जमिन रहेको छ। त्यसैगरी ३३ घरपरिवार अर्थात् ०.४० प्रतिशत घरपरिवारहरू बसोबास गर्ने घर गुठीको जग्गामा घर बनाएको, अन्यमा स्वामित्वको घरमा बसोबास गर्ने घरपरिवारहरू ६१ अर्थात ०.७५ प्रतिशत रहेको पाइयो। कुल घरधुरी ८,१५८ मध्ये सबैभन्दा बढी २८९१ अर्थात ३५.४४ प्रतिशत घरहरू अर्धपक्की, २३०० अर्थात २८.१९ प्रतिशत कच्ची, २१६९ अर्थात २६.५९ प्रतिशत पक्की, ७९२ घरपरिवार वा ९.७१ प्रतिशत घरपरिवारहरू टहरा/झुप्रो/छाप्रोमा, ६ घरपरिवार वा ०.१ प्रतिशत घरपरिवारहरू अन्य प्रकारको घरमा बस्ने गरेको देखिन्छ। यसप्रकार यी चार किसिमका घरहरुलाई गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा उल्लेखित दरमा मुल्यांकलन गर्दा हुन आउने सम्पत्ति करको गणना निम्नानुसार रहेको छ।

तालिका नं. ७ : सम्भाव्य सम्पत्ति करदाता तथा सम्पत्ति कर

करदाता सम्बन्धी विवरण	करदाता संख्या	करको औसत दर	सम्भाव्य कुल आय (रु.)
पक्की	२१६९	१०००	२१६९०००
अर्ध पक्की घर भएका करदाता	२८९१	७५०	२१,६८२५०
कच्ची घर	२३००	१००	२३०,०००
टहरा/झुप्रो/छाप्रो	७९२	५०	३९,६००
जम्मा	८१५२		४६,०६,८५०

सुधारका पक्षहरू: सम्पत्ति कर कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकाले गर्नुपर्ने विषयहरु निम्नानुसार रहेको देखिन्छ :

- आर्थिक ऐनमा उल्लेखित करको दरलाई व्यवस्थीत गर्ने ।
- सम्पत्ति कर बारे पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुका लागि तालिम संचालन गर्ने ।
- सम्पत्ति करको सम्बन्धमा नागरिकहरुलाई विभिन्न माध्यमबाट सूचित गर्ने ।
- आवश्यक उपकरण तथा पूर्वाधार तयार गरी गाउँपालिका कार्यालय र सबै वडामा कम्प्युटरमा आधारित बिलिङ प्रणाली लागू गर्ने ।

ख. मालपोत वा भूमि कर

हालको अवस्था:

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ को अनुसूची १ (२) मा दिइए वमोजिम मालपोत वा भूमिकरको दर निर्धारण गरिएको छ । यसमा जग्गाको अब्बल, दोयम, सिम र चाहार गरी चार क्याटेगोरीमा वर्गिकरण गरी सोही वमोजिम दर तोकिएको छ । परम्परागत विधि अब्बल, दोयम, सीम र चाहार गरी चार समूहमा वर्गीकरण गर्नुको सटट्ा खेत र पाखो गरी मूख्य २ आधारमा बर्गिकरण गरिएमा अझ प्रभावकारी हुने देखिन्छ । यस शीर्षकमा विगत आ.व.मा कति रकम संकलन भयो भन्ने स्पष्ट विवरण नभएतापनि यसबाट उल्लेखनीय मालपोत कर असुल गर्न सक्ने अवस्था रहेको छ ।

सम्भाव्यता :

गाउँपालिका प्रोफाइल अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कुल खेतियोग्य जमिन मध्ये ४९४४ जनाको स्वामित्वमा रहेको कुल ३२०६.०६ हेक्टर सिंचित जमिन र ६०४६.१८ हेक्टर असिंचित जमिन गरी कुल ९२५२.४८ हेक्टर जमिन स्वामित्वमा रहेको छ । सो मध्ये करिव ५ प्रतिशत जमीन राजमार्ग लगायत पक्की सडकसँग जोडिएको र १० प्रतिशत जमिन कच्ची सडकसँग जोडिएको अनुमान गर्न सकिन्छ । यसरी सिंचित, असिंचित र बाटोको बनावट अनुसार बर्गिकरण गरी मालपोत (भूमिकर) निर्धारण गरिएमा राजश्व बढने देखिन्छ ।

तालिका नं. ८ : मालपोत वा भूमि कर को सम्भावना विश्लेषण

जमीनको बर्गिकरण	जमीन (कठठा)	करको दर	सम्भाव्य आय (रु.)
पक्की सडकले छोएको खेत वा बारी (५ प्रतिशत)	१३८६०	१००	१३,८६,०००
कच्ची सडकले छोएको जमीन	२७७५०	७५	२०,८१,२५०
सिंचित खेत	८१७५०	५२	४२,५१,०००
असिंचित बारी वा पाखो	१५४,१७०	२५	३८,५४,२५०
जम्मा	**२७७,५३०**		**१,१५,७२,५००**

सुधारका पक्षहरू: यस सम्बन्धमा सुधारका पक्षहरु देहायअनुसार छन् :

- मालपोतलाई भूमिकरको परिभाषामा बदलेर जमीनको मूल्य र पहुँच अनुसार दर निर्धारण गर्ने ।
- साविकको वर्गिकरणका आधारमा बढी मूल्य पर्ने जग्गाको यथार्थ लगत तयार पार्ने ।
- आवश्यक पूर्वाधार तयार गरी सबै वडा कार्यालयमा कम्प्यूटरमा आधारित बिलिङ प्रणाली लागू गर्ने ।

ग. घर वहाल कर

हालको अवस्था:

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनले गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाले भवन, घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, छप्पर, जग्गा वा पोखरी पूरै आंशिक तवरले बहालमा दिएकोमा घरजग्गा वहाल कर लगाईने र असूल गरिने उल्लेख गरेको छ । हालसम्म संस्थागत रुपमा बहालमा दिइएका घरहरुबाट मात्र यो कर संकलन गरिएको भन्ने जानकारी गाउँपालिकासँगको छलफलमा प्राप्त भएको हो । शिर्षकगत रुपमा घरबहाल करबाट कति राजश्व असुल भयो भन्ने बिषय एकिन गर्न नसिकिएको र यस शिर्षकमा केही रकम भने असुल भएको अवस्था देखिन्छ । आर्थिक ऐन २०७८ ले घर बहाल कर वापत १० प्रतिशत तिर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

सम्भाव्यता

यस गाउँपालिकामा संस्थागत भवनबाट थोरै मात्रामा मात्र घरवहाल कर संकलन भइरहेको देखिन्छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा स्थापना भएका केही संख्यामा होटल र खुद्रा पसल मात्र रहेका छन् । भविश्यमा क्रमिक रुपमा होटल लगायत व्यवसायीक अन्य व्यवसाय बढदै जाने क्रममा केही मात्रामा घरवहाल कर संकलन हुने देखिन्छ । हालको अवस्थालाई मध्यनजर राख्दा यस गाउँपालिकामा १० लाख सम्म घरवहाल कर संकलन गर्न सक्ने सम्भावाना देखिन्छ । यो दर क्रमिक रुपमा बृद्धि हुने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू:

घर बहालमा लगाउने र बस्ने व्यक्तिको विवरण व्यवसाय दर्ताको माध्यमबाट अद्यावधिक गर्ने र सोही अनुसार कर असुलीका लागि सूचित गर्ने ।

घ. व्यवसाय कर

हालको अवस्था:

गाउँपालिकाले आर्थिक ऐन मार्फत् व्यापार, व्यवसाय र सेवामा पूँजीगत लगानी र आर्थिक कारोबारका आधारमा व्यवसाय कर लगाउने व्यवस्था गरेको छ । आर्थिक ऐनमा ब्यवसायको प्रकृति र आकारका आधारमा विभिन्न तहमा वर्गिकरण गरिएको छ । सबैभन्दा बढी आर्थिक कारोवार गर्ने वितिय कम्पनीको लागि रु. १८०००।-सम्म र सबभन्दा कम खेलौना तथा गिफ्ट पसलका लागि रु. ३०० सम्म दर निर्धारण गरिएको छ । बकैंया गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा करिब रु. तिन लाख व्यवसाय कर बापत संकलन गर्ने लक्ष्य रहेको देखिन्छ । व्यवसाय कर वापत संकलन भएको आयको राजश्वको अंक नदेखिएता पनि यसबाट केही रकम संकलन भएको छ ।

संभावना:

गाउँपालिकाको प्रोफाइल अनुसार यस गाउँपालिकामा वित्तिय संस्था वा बैंक २ वटा, ३४ वटा सहकारी रहेको अभिलेख देखिन्छ । गाउँपालिकाको विस्तारित बजार क्षेत्र र समग्र गाउँपालिकाको भौगोलिक क्षेत्रलाई अनुमान गर्दा यस गाउँपालिकामा कृषि तथा बनजन्य उद्योग व्यवसाय, होटेल रेष्टुरेन्टहरु र किराना तथा सानो कारोबारका ब्यापारीक पसलहरु, स्वास्थ्य संस्था तथा फार्मेसीहरु, शैक्षिक संस्थाहरु रहेको अनुमान गरिएको छ । यस अनुसार उपलब्ध व्यवसाय र गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन र ब्यवसाय करको दररेटलाई सामान्य फेरबदल गर्दा करको सम्भाव्यता निम्नानुसार आँकलन गर्न सकिन्छ:

तालिका नं. १० : व्यवसाय करको सम्भाव्यता विश्लेषण

क्र.सं.	करदाता (व्यापार व्यवसायको स्तर अनुसार)	संख्या	औसत करको दर रु.	संभावित आय रु.
१	होटेल रेष्टुरेन्टहरु	१००	५०००	५००,०००

क्र.सं.	करदाता (व्यापार व्यवसायको स्तर अनुसार)	संख्या	औसत करको दर रु.	संभावित आय रु.
२	कृषि तथा वनजन्य	७५	३०००	२२५,०००
३	किराना तथा सानो कारोवारका व्यापारीक पसलहरु	३००	२०००	६००,०००
४	सहकारी	३४	१५००	५१०,०००
५	वित्तिय संस्था	३	१५०००	४५०००
६	फर्निचर तथा निर्माणजन्य व्यवसाय	५०	१५००	७५०००
७	निजी स्वास्थ्य संस्था तथा फार्मेसीहरु	२५	१०००	२५०००
८	शैक्षिक संस्थाहरु	५	१५००	७५००
९	निर्माण व्यवसाय नविकरण	१५	१००००	१५००००
१०	निर्माण व्यवसाय नया दर्ता	५	१५०००	७५०००
	जम्मा			२२,१२,५००

सुधारका पक्षहरू:

गाउँपालिकाको व्यवसाय कर संकलनमा सुधार ल्याउन निम्न कार्यहरू गर्न आवश्यक देखिन्छ :

- गाउँपालिकामा संचालित व्यवसायहरूको करको दर पुनरावलोकन गरी आर्थिक ऐनमा उल्लेख गर्ने ।
- सबैलाई व्यवसाय दर्ताको आह्वान गर्ने तथा ब्यवसाय दर्ताका लागि घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्ने ।
- एकै प्रकारको व्यवसायलाई पनि लगानी तथा कारोवारको आधारमा ठूला, मझौला र साना (क, ख, ग) वर्गमा वर्गीकरण गरी करको दरमा परिमार्जन गर्ने ।

ङ. जडीवुटी, कवाडी, जीवजन्तु कर

हालको अवस्था:

यस शीर्षकमा गाउँपालिकाले केही मात्रामा कर संकलन गरेतापनि अंक खुलेको देखिदैन । यस गा.पा. को आर्थिक ऐनमा गाउँपालिका क्षेत्रमा कुनै व्यक्ति वा संस्थाले ऊन, खोटो, जडीबुटी, बनकस, मरेका जन्तुको हाड, सिङ, प्वाँख, छालाजस्ता वस्तुको व्यवसायिक कारोबार गरेबापत कर लगाइने र असुलउपर गरिने उल्लेख गरेको छ । आर्थिक ऐनको अनुसूचि २ (५) मा देहाय अनुसारको करको दर निर्धारण गरिएको छ ।

क) कागतजन्य सामाग्रीको प्रति किलोग्राम रु पचास पैसा

ख) फलामजन्य सामाग्रीको प्रति किलोग्राम रु एक

ग) स्टिलजन्य सामानका लागि प्रति किलोग्राम रु एक

घ) अन्यको हकमा प्रति किलोग्राम रु एक

सम्भावना:

यस गाउँपालिकामा जडिबुटी (खोटो, वनकस, खर आदि) को संकलन तथा बिक्री सम्बन्धमा कुनै तथ्यांक नभए पनि आसपासको क्षेत्रमा यसको उत्पादन र विक्रीको सम्भाव्यता देखिन्छ । त्यसैगरी जीवजन्तुको हाड, छाला, ऊन आदिको अभिलेख विना कारोबार भइरहेको पाइन्छ । यस गाउँपालिकामा उल्लेखित शीर्षक अन्तर्गत कवाडी तर्फ ६ लाख सम्म, जडिबुटी र जिबजन्तु तर्फ ३ लाख सम्म संकलन हुनसक्ने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ ।

सुधारका पक्षहरू: यस कर संकलनमा सुधार ल्याउनका लागि निम्न कार्यहरू गर्न आवश्यक देखिन्छ :

- यस सँग सम्वन्धित व्यवसायीहरुको दर्ता र अभिलेखीकरण गर्ने ।
- जडीबुटीको र जिवजन्तुको उपलब्धता र कारोबार सम्वन्धमा अध्ययन गर्ने ।

च. विज्ञापन कर

हालको अवस्था

विद्यमान कानुनी व्यवस्था अनुसार गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रका सडक, चोक, सार्वजनिक स्थलमा विज्ञापन, प्रचार–प्रसार आदिका लागि राख्न दिने साइन बोर्ड, ग्लो बोर्ड स्टल आदिमा विज्ञापन कर लगाउन सक्नेछ । संघीय कानुन अनुसार यो प्रदेश सरकारसँग बाँडफाँड हुने कर हो । यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र हुने विज्ञापनमा अनुसूचि १(६) बमोजिम विज्ञापन कर लगाई असूल उपर गरिने र यसरी कर संकलन गर्दा अन्तर सरकारी वित्त ऐन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहको विभाज्य कोष मार्फत गाउँपालिका संचित कोषमा राजश्व बाडँफाड गर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ । गाउँपालिकाले यस शिर्षकबाट गत आर्थिक वर्षमा कुनै आम्दानी भएको देखिदैन ।

सम्भावना:

यस गाउँपालिका अन्तर्गत मदन भण्डारी राजमार्ग आसपास ठूला साना होर्डिङ बोर्डहरु राखिएका तर त्यस वापत कर प्राप्त नभइरहेको अवस्था छ । सो राजमार्ग आसपास राखीएका होर्डिङ, ग्लो साइन वा साइन बोर्डहरुको तथ्यांक लिइ सोबाट उठन सक्ने राजश्वको एकिन गर्न सकिने देखिन्छ । तिनीहरुको कर वापत गाउँपालिका आर्थिक ऐनले निर्धारण गरेको दर बमोजिम प्रति वर्गफिट औसत रु. १० ले हिसाव गर्दा वार्षिक करिब रु. १ लाख सम्म प्राप्त हुनसक्ने देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू:

- विज्ञापनका सामग्री तथा प्रयोग भएका स्थानका सन्दर्भमा यथार्थ तथ्यांक संकलन गर्ने ।
- न्यूनतम संकलन हुन सक्ने रकम यकिन गरी ठेक्का आब्हान गर्ने ।
- सम्भाव्य स्थानहरुमा विज्ञापन प्रवर्द्धनको वातावरण तयार गर्ने ।

३.३.२ गैरकर राजस्व

क) बिक्रीबाट प्राप्त रकम *(ढुंगा, गिट्टी, बालुवा तथा माटोजन्य वस्तु बिक्री)*

हालको अवस्था:

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र वातावरणीय अध्ययनबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु बिक्री गर्न सक्ने प्रावधान छ ।

यस गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा आफनो क्षेत्रभित्र संकलन तथा बिक्री वितरण हुने ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा दहत्तर बहत्तरको संकलन तथा निकासीमा प्रदेश कानुन बमोजिम शुल्क लगाउने र असुल उपर गरिने उल्लेख गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा यस शिर्षकबाट रकम असुली भएको देखिएको छैन । यस गाउँपालिका चुरे क्षेत्रमा पर्ने भएकोले यहाँका नदी र खोलाहरुको गिटी वालुवा उत्खननमा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्विकृत गराउन निकै जटिल छ र हाल उक्त कार्य रोकिएको अवस्था छ ।

सम्भावनाः

यस गाउँपालिकाले चुरे संरक्षणको मापदण्ड पुरा गरी ढुगां गिटिट वालुवा तथा माटो विक्रि गर्न सक्ने सम्भावना देखिन्छ । यस तर्फ प्रदेश कानुनमा भएको मापदण्ड पुरा गरी ठेक्का बन्दोवस्त गर्न सकिएमा दुइ करोड भन्दा बढी राजश्व संकलन हुने देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू :

- थप क्षेत्रको प्रारम्भिक वातावरणीय अध्ययन परीक्षण गरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्ने ।
- अध्ययन प्रतिवेदनको सिफारिश बमोजिम उत्खनन् तथा बिक्रीका लागि ठेक्का आव्हान गर्ने ।
- स्थानीय आर्थिक ऐनमा नै दर निर्धारण गरि असुली ब्यवस्था मिलाउने ।

ख) बहाल बिटौरी शुल्क

हालको अवस्थाः

गाउँपालिकाले आफूले रेखदेख वा सञ्चालन गरेको हाटवजार र सरकारी जग्गामा वनेका संरचनाको उपयोग गरे वापत बहाल विटौरी शुल्क लगाउन पाउने कानुनी व्यवस्था छ । हाल सम्म यस गाउँपालिकाले यस वापत रकम संकलन गरेको देखिदैन् ।

संभावनाः

बहाल बिटौरी शुल्कका लागि यस गाउँपालिका अन्तर्गत राजमार्ग आसपास रहेका सडक अधिकार क्षेत्रमा निर्माण गरिएका अस्थायी टहरा र रेष्टुरेन्टहरुसँग वहाल विटौरी असुल गर्न सकिन्छ । अर्को तिर यस गाउँपालिकामा उल्लेखनीय संख्यामा ऐलानी र सरकारी बन क्षेत्रमा भूमिहिनहरुको बसोवास हुँदै आएकोले उनीहरुले बसोवास गरे वापत केही अंसमा बहाल बिटौरीको दायरामा ल्याउन सकेमा करिब १० लाख भन्दा बढी राजश्व संकलन हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरूः

- गाउँपालिकाभित्र भएका सार्वजनिक वा सडक अधिकारका जमिनको विवरण संकलन गर्ने ।
- सार्वजनिक र सरकारी जमीनमा बनेका संरचनाको उपयोग बापत लाग्ने शुल्कलाई उल्लेख गर्ने ।
- संकलित विवरणका आधारमा वर्गीकरण गरी बसोवास, हाटबजार, विटौरी शुल्कको दर निर्धारण गर्ने र सोही आधारमा संकलन गर्ने ।

ग) नक्सा पास दस्तुर

हालको अवस्थाः

गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनमा नक्सापास दस्तुरको दर उल्लेख गरेको पाइएन तर नक्सापासको प्रचलन व्यापक रुपले अघि वढेको देखिंदैन । नक्सापास प्रक्रिया शुरु गरिएको र निर्माण भइसकेका घरहरुको समेत नियमन गर्ने तयारी भएको उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि नक्सापास निवेदन दस्तुर र पक्की संरचना प्रति वर्ग फिटको दरमा दस्तुर निर्धारण गर्न सकिन्छ । त्यसैगरी कच्ची संरचना र अस्थाई संरचनाको लागि पनि प्रति वर्ग फिटको दर निर्धारण गर्न सकिन्छ । यस शिर्षकबाट गत आर्थिक वर्षमा यस गाउँपालिकाले आय गरेको भएपनि शिर्षक असार छुट्याएर राखिएको देखिंदन ।

सम्भावनाः

राजमार्ग र वजार क्षेत्र भएको हुनाले आरसीसी संरचनामा यस अघि नै बनिसकेका घरहरु र अहिले बन्न लागेका घर भवनहरुको नक्सा पास अनुमति प्रभावकारी वनाउनु पर्ने आवश्यकता छ । त्यसैगरी नक्सापासको दस्तुर दर निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन सकिन्छ । नक्सा पास दस्तुरबाट यसको सम्भावनालाई तलको तालिकामा दिइएको छ :

तालिका नं. ११ : नक्सापास दस्तुरको सम्भाव्यता विश्लेषण

विवरण	संख्या	दर (प्रति वर्गफिट)	अनुमानित आय (रु.)
नक्सापास २५०० वर्गफुट सम्म	१०० (औसत १५००)	५	७५०,०००
नक्सापास २५०० वर्ग फुट भन्दा बढी	५० (औसत २०००)	८	८००,०००
नक्सापास किताब	१५०	१०००	१५०,०००
पुरानो अभिलेखिकरण र निर्माण सम्पन्न	१०० (औसत २०००)	१०	२०,००,०००
परम्परागत घर दर्ता	५००	३००	१५०,०००
कुल जम्मा			**३८,५०,०००**

सुधारका पक्षहरू:

घर अभिलेखीकरण तथा नक्सापास प्रक्रियाले भवन निर्माणलाई नियमन समेत गर्ने भएकोले यसलाई प्रभावकारी वनाउने तर्फ निम्नानुसार पहल गर्न जरुरी देखिन्छ :

- घर अभिलेखीकरणका लागि सार्वजनिक सूचना जारी गरी बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरुसँग समन्वय गर्ने ।
- मापदण्ड तथा कार्यविधिहरू अनुसार नक्सापास प्रावधान अनिवार्य भएको सूचना प्रवाह गर्ने ।
- घरको तल्ला, बनोट तथा किसिमका आधारमा दस्तुरको दर समयानुकुल परिमार्जन गर्ने ।

घ) व्यवसाय रजिष्ट्रेशन (दर्ता तथा अनुमति दस्तुर)

हालको अवस्था:

स्थानीय तहले एफएम रेडियो संचालन, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, विद्यालय स्थापना, स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, सहकारी, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम, ट्युसन, कोचिङ, औषधि पसल, प्लटिङ्ग, ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, नुन, माटो, खरीढुङ्गा, स्लेटजस्ता वस्तुको सर्भेक्षण, उत्खनन् तथा उपयोग आदि कार्य गर्नको लागि अनुमति दिन र सो बापत दस्तुर संकलन गर्न सक्छन् । गाउँपालिकाले सोही अनुरुप व्यवसायहरुको दर्ता गर्ने, इजाजत-पत्र दिने र सो बापत दस्तुर संकलन गरिरहेको भएता पनि उपरोक्त शिर्षकमा गरिएको आय छुट्टै अभिलेख राखिएको पाइएन ।

सम्भावना:

गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालनमा रहेका स्थानीय स्तरका व्यापारिक फर्म, घ वर्गको निर्माण इजाजत पत्र, सहकारी, विद्यालय आदि अनुमति प्रमाणपत्र दिई नियमित गर्नुपर्ने तथा नयाँ संचालनमा आउन चाहनेलाई इजाजत र अनुमति दिंदा गाउँपालिकामा यस्ता व्यवसायिक कार्यहरु करिब ३०० रहेको अनुमान गरिएको छ । प्रति फर्म वार्षिक औसत रु. २००० रजिष्ट्रेशन दस्तुर लिँदा करिब रु. ६ लाख संकलन गर्न सकिने देखिन्छ ।

सुधारका पक्षहरू:

- दर्ता तथा अनुमतीका लागि निर्देशिका तर्जुमा गरि जारी गर्ने ।
- आर्थिक ऐनमा व्यवसाय रजिष्ट्रेशन तथा खानी अनुमति दस्तुरको दर उल्लेख गर्ने ।

ङ) **सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर :**

हालको अवस्था:
गाउँपालिकाले विभिन्न किसिमका सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुरको दर आर्थिक ऐन मार्फत निर्धारण गरी कार्यपालिकाको कार्यालय तथा वडा कार्यालयबाट संकलन गरिआएको छ । आर्थिक ऐनमा सिफारिस दस्तुर वापत विभिन्न ७९ किसिमका निवेदन, सिफारिस तथा प्रमाणित सम्वन्धी दस्तुरहरुको दर निर्धारण गरिएको छ । सिफारिश तथा प्रमाणित दस्तुर वापत आ.व. २०७६।७७ मा संकलन गरिएको रकम एकिन गर्न नसकिएता पनि यसबाट उल्लेखनीय रुपमा संकलन भएको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

सम्भावना:
गाउँपालिकामा भएको छलफलका दौरान तथा वडा कार्यालयहरूले गर्ने विभिन्न सिफारिशहरुको आधारमा यहाँ वार्षिक कुल १० हजार वटा विभिन्न किसिमका सिफारिश तथा प्रमाणित कागजात जारी हुने अनुमान गरिएको छ । विद्यमान दर अनुसार प्रति सिफारिश औसत रु. २०० कायम भएमा सिफारिश तथा प्रमाणितबाट वार्षिक कुल रु. २० लाख संकलन हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ ।

सुधारका पक्षहरू:

- विभिन्न किसिमका सिफारिश तथा दस्तुरहरूको वर्गीकरण गरी सोही अनुरुप अभिलेखको ब्यवस्था गर्ने ।
- सिफारिश वा प्रमाणित गर्नु पूर्व दस्तुर तिरे नतिरेको प्रमाण समावेश गर्ने प्रणाली स्थापित गर्ने ।

च) **सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय :**

हालको अवस्था:
गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७८ ले वहाल विटौरी कर अर्न्तगत सरकारी सम्पत्तिको दर रेट तोकेको छ । यस शीर्षकबाट गाउँपालिकाले प्राप्त गरेको आम्दानीको विवरण छुट्टै देखिदैन । तथापी यस शिर्षकबाट गाउँपालिकाले केही न केही आम्दानी गरेको अनुमान गर्न सकिन्छ ।
आर्थिक ऐन २०७८ मा देहाय अनुसार दर निर्धारण गरिएको छ ।

१.टहरा भित्र रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (हात्तिसुडे र जुरेली हाटबजार स्थलमा) रु १००
२. टहरा बाहिर रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (हात्तिसुडे र जुरेली हाटबजार स्थलमा) रु ५०
३. पक्की भवन भित्र रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (जुरेली हाटबजार स्थलमा) रु ३००
४. पक्की भवनमा भित्र रहेको सटर भाडा प्रति सटर (जुरेली हाटबजार स्थलमा) : अगाडिको सटर प्रति महिना रु ४,००० र पछाडिको सटर प्रति महिना रु ३५०० ।)स्थानीय क्षेत्रमा उत्पादन भएका हरिया सागसब्जी तथा तरकारीको विक्रिको लागि भने शुल्क लिइने छैन् ।

सम्भावना:
यस गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहेका भौतिक सम्पत्तिहरु: अस्पताल तथा विद्यालयकाको सिमाना जोडिएका जग्गामा बनेका पसल तथा सटर, अन्य यन्त्र उपकरण, सभा कक्ष तथा प्रोजेक्टरहरु बहालमा दिएर आय गर्न सकिने देखिन्छ । गाउँपालिकाको स्वामित्वमा भएका सम्पत्तिहरूका बहाल परिचालन सम्बन्धमा आवश्यक तथ्यांकहरू संकलन गरी यथार्थ आम्दानीको एकिन गर्न सकिने देखिन्छ:

तालिका नं. १२ : सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त हुनसक्ने आयको सम्भाव्यता विवरण

क.सं.	स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति	अनुमानित संभाव्य आय
१	पसल तथा सटर भाडा (नयाँ निर्माण समेत)	५०००००

क.सं.	स्वामित्वमा रहेको सम्पत्ति	अनुमानित संभाव्य आय
२	अन्य ऐलानी जग्गामा निर्मित घर टहराहरुबाट	१००००००
	जम्मा	**१५,००,०००**

सुधारका पक्षहरू:

- गाउँपालिकाको सम्पत्ति बहालमा लगाउने सम्बन्धमा कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयमा ल्याउने ।
- गाउँपालिकाको स्वामित्वमा भएका र बहालमा लगाउन सकिने सम्पत्तिहरूको विवरण यकिन गरी सबै सम्पत्तिको बहाल रकमको दर आर्थिक ऐनमा उल्लेख गर्ने ।
- ऐलानी जमिनमा निर्माण भएका घर टहराहरुको तथ्यांक संकलन गरी सोबाट वहाल विटौरी कर संकलन गर्न कार्यविधि तयार गर्ने र सो अनुरुप प्रक्रिया अगाडि बढाउन सकिन्छ ।

छ. पार्किङ शुल्क

यस पालिकामा सवारी साधनहरुको पार्किङ बापत शुल्क लिन सकिने सम्भावना रहेको देखिन्छ। यद्यपि यस शिर्षकमा हालसम्म असुली व्यवस्था गरिएको छैन । मदन भण्डारी राजमार्गको पूर्ण रुपमा सञ्चालन पश्चात यसबाट केही आम्दानी गर्न सकिने सम्भावना देखिन्छ ।

परिच्छेद-चार : आय संकलनको संस्थागत क्षमता तथा संकलन अवस्था

४.१ राजश्व परिचालन सम्बन्धि नीति

राजश्व सम्बन्धि नीतिगत निर्णय गर्न उपाध्यक्षको अध्यक्षतामा राजश्व परामर्श समिति गठन गरिएको छ। राजस्व परामर्श समितिले समितिमा राजस्व प्रशासनका समस्याहरु माथि छलफल गर्ने गरेको, करदाताका समस्याहरु अध्ययन अनुगमन गर्ने गरेको र आवश्यकताअनुसार बैठकहरू आयोजना गरी सर्वसम्मतिले दररेटहरू तथा राजस्व सम्बन्धी नीतिगत निर्णयहरू गाउँसभा समक्ष पेश गर्ने गरेको छ। राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानुनको तर्जुमा गर्ने सम्बन्धमा छलफल गरी आ.व. २०७७।७८ मा लागू भएका राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानुनलाई नै आर्थिक वर्ष २०७८।७९ मा समेत निरन्तरता दिने गरी सर्वसम्मत निर्णय गरिएको छ।

गाउँपालिकाको आ.व. २०७७।७८ को नीति तथा कार्यक्रममा राजस्व सम्बन्धमा छुट्टै च्याप्टरमा नीतिहरु उल्लेख नगरिए पनि विभिन्न विषयगत क्षेत्रभित्र समेट्ने गरी देहाय अनुसार नीति तय गरिएका छन् :

- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय अभिबृद्धि गर्न करको दायरालाई बढाउँदै सहभागितामूलक कर नीति अवलम्बन गरिने।
- स्थानीय सरकार सञ्चालनको मूल आधार आन्तरिक आय भएकाले गाउँबासी, उद्योग वाणिज्य संघ, टोलसुधार समितिहरु, स्थानीय शैक्षिक संस्थाहरुसँग सहकार्य गरी कर सचेतना तथा अभिबृद्धि कार्यक्रम मार्फत कर अभियानलाई अघि बढाइने।
- सूचना प्रविधिको माध्यमबाट सेवाग्राहीको गुनासो सम्बोधन हुने परिपार्टी विकास गरिने।
- विगत देखिका अभिलेखहरुलाई कम्प्युरीकृत गरी सुरक्षित राख्ने प्रयत्न गरिने।
- कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिम तथा भ्रमणको व्यवस्था गरिने।
- गाउँपालिका क्षेत्रमा नयाँ घर निर्माण गर्दा भवन निर्माण संहितालाई पूर्ण रुपमा पालना गर्न अभिप्रेरित गरिने तथा पुराना घरहरुलाई समेत निर्धारित मापदण्डमा अभिलेखिकृत गर्ने कार्यलाई कडाई गरिने।
- गाउँपालिकाभित्र रहेका संघसंस्थाहरुको अनुगमन तथा नियमन गरी विषयगत कार्यप्रति उत्तरदायी बनाइने।

४.२ आय संकलनको संस्थागत क्षमता

राजश्व संकलनको लागि पालिका स्तरमा छुट्टै राजश्व शाखा व्यवस्था गरिएको छ। हरेक वडाबाट राजश्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ। आगामी आ.व. २०७८।२०७९ देखि राजश्व संकलन प्रणालीमा सुधार ल्याउन कम्प्युटर प्रणालीबाट राजश्व संकलन गर्ने योजना रहेको देखिन्छ।

४.३ आन्तरिक आय परिचालन

गाउँपालिकाको विगत तीन आर्थिक बर्षको यथार्थ आय, चालु आ.व. २०७७/७८ को संशोधित अनुमान र चैत्र मसान्तसम्मको संकलित आयलाई तुलनात्मक रुपमा तलको तालिकामा देखाईएको छ। गत ३ आ.व.को यथार्थ आयको आधारमा वृद्धि दर पत्ता लगाइएको छ।

तालिका ६ : गत तिन आर्थिक वर्षको आय विश्लेषण

क.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८ यथार्थ
क.	आन्तरिक आय		३३२८४९६	१९९०२६४	९,२२३,३९३
१.१	**कर राजस्व**				
१.१.१	घर जग्गा कर				-
१.१.२	मालपोत वा भूमिकर	७०२९०३.२३			१,१४०,१४९
१.१.३	सम्पत्तिकर				२४,६५१६
१.१.४	व्यवसाय कर				४६०,७००
१.१.५	बिटौरी कर	२२७७०			४२,९५२
१.१.६	बहाल कर				८३७,६१०.४०
१.१.७	विज्ञापन कर				-
१.२	**गैरकर राजस्व**				-
१.२.१	सेवाशुल्क	१४४४५०			-
१.३	**दस्तुर**				१२१०
१.३.१	दर्ता तथा नविकरण दस्तुर (घटना दर्ता दस्तुर)	१२५३००			-
१.३.२	नक्सापास दस्तुर				-
१.३.३	सिफारिस दस्तुर	७८०१२६			९८८,९३८
१.३.४	व्यक्तिगत घटना दस्तुर				२७८,९३२
१.३.५	नाता प्रमाणित दस्तुर				३९,२८७
१.३.६	न्यायिक दण्ड जरिवाना र जफत				-
१.३.७	प्रशाशनिक दण्ड जरिवाना र जफत				-
१.४	**अन्य दस्तुर**	२३९७४३.४०			-
१.४.१	विक्री (नदिजन्य पदार्थ) अन्य राजश्व		४६८३४७१		१,८५०,७८५
	बनजन्य पदार्थ विक्रि तथा कर				३,३३७,५२३
१.४.२	चालु सम्पत्ति लिलाम विक्री				-
१.४.३	शिवम सिमेन्टबाट प्राप्त		२२५०००		-
१.४.४	विद्युतबाट फिर्ता रकम		३७०३०		-
ख.	**वाह्यि स्रोत**				
२.१	संघिय अनुदान				
२.१.२	संघिय शशर्त अनुदान	१४१९५५०००	१७७२००६४७	२१७८३१५००	२७,२८,००,०००

क.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८ यथार्थ
२.१.३	समानीकरण अनुदान	२६९७२३०००	१२०२०००००	१२३१०००००	१२,६२,००,०००
२.१.४	समपुरक कोष		२२४२०००००	१००००००००	०
२.२	**प्रदेश अनुदान**				
२.२.१	बागमती प्रदेश समानिकरण चालु नगद अनुदान		८१३३०००	१०३०४०००	१,०६,१००००
२.२.२	बागमति प्रदेश ससर्त नगद अनुदान		१५२४५०००	१२७०२०००	१६७,७९,०००
२.२.३	बागमति प्रदेश विशेष अनुदान चालु नगद अनुदान			४९९९०००	०
२.२.४	बागमति प्रदेश समपुरक चालु अनुदान			१९२३०००	२९७,६४,०००
२.२.५	गत आ.व.को मौज्दात धरौटी	२७७६५०	२३२६५० ४४१९५७५		
२.३	**अन्य विविध कार्यक्रमको लागि प्राप्त आय**				
२.३.१	जि.स.स.बाट तामाखोला खानेपानी योजना		७००००००		
२.३.२	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम		३७३२०००		
२.३.३	स्थानीय क्षमता विकास कार्यक्रम		३०५,०००		
२.३.४	राष्ट्पति चुरे संरक्षण		२४७८४१०३		
२.३.५	मालपोत कार्यालयबाट प्राप्त		२३५८०३८		
२.३.६	आन्तरिक मामिला मन्त्रालयबाट प्राप्त		२४०००		
२.३.७	एल जि सि डि पि	१०६००००			
२.३.८	विपद् व्यवस्थापन कोष	५५६६००			
२.३.९	अन्य अनुदान	८८६०४			
२.४	राजश्व बाँडफाँड				
२.४.१	संघ		८३११२५७४	८०९२१६३९.६८	
२.४.२	प्रदेश		१६२३२५५९	१८५६३१६०.६८	
२.४.३	जि.स.स.				
२.४.४	आन्तरिक स्रोत नगद			१४१६५१०२.९७	
२.४.५	अन्यअनुदान	२२५०००			

४.४ राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरु

राजश्व परिचालनमा रहेका सवालहरु देहाय वमोजिम रहेका छन्

(क) राजश्व असुली प्रणालीलाई व्यवस्थीत गर्ने : हरेक वडाबाट कम्प्युटरकृत प्रणाली मार्फत राजश्व संकलन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने ।

(ख) प्राकृतिक स्रोत (ढुगां, गिट्टि, वालुवा) जन्य कर संकलन गर्न चुरेको कारणले रोकीएको ।

(ग) कर राजश्वमा करदातालाई दोहोरोपन भएको (संघिय कानुन अनुसार दर्ता भएका व्यवसायीलाई स्थानीय तहमा दर्ता गर्नुपर्ने अवस्था)

(घ) करदाता शिक्षा

(ङ) करयोग्य तथ्यांक संकलन र अभिलेखिकरण

परिच्छेद-पाँच: राजश्व सुधार कार्ययोजना

५.१ राजश्व सुधार कार्ययोजना

गाउँपालिकाको राजस्व संकलन सम्बन्धि कानुनी अधिकार, अन्य गाउँपालिकामा गरिएको अभ्यास, एक प्रभावकारी स्थानीय सरकारको रुपमा गाउँपालिकाले गनुपर्ने कार्यहरु लगायत समग्र अवस्था लाई मध्यनजर गर्दै बकैया गाउँपालिकाको राजस्व सुधार कार्य योजनालाई देहाय अनुसार क्षेत्रगत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ७ : समन्वय तथा संगठन विकास

सुधारको लागि गनुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. थप जनशक्ति पुर्ति गर्नु पर्ने	यथेष्ठ कर्मचारीको व्यवस्था भएको हुने	१ वर्ष भित्र	१. गाउँ कार्यपालिका २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. कर्मचारीलाई भ्रमणको व्यवस्था	कर्मचारी उत्साहित भएको हुने	३ महिना भित्र	१. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३. कम्प्युटर तालिम लगायत सेवाकालीन तालिमको व्यवस्था	कर्मचारीको क्षमता वृद्धि भएको हुने	६ महिना भित्र	,,
४. Right man in the Right Place को व्यवस्था	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	तुरुन्तै	,,
५. सेवाग्राही प्रतिक्षालयको व्यवस्था	करदाता प्रोत्साहित भएको हुने	,,	१. गाउँ कार्यपालिका २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
६. Digital Display को व्यवस्था	,,	आवश्यकता अनुसार	,,
७. उ.वा. संघ, तथा नागरिक समाज सँग समन्वय गर्नु पर्ने	उपयुक्त समन्वय भएको हुने	६ महिना भित्र	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
८. अनुगमन प्रणाली लाई प्रभावकारी वनाउने	पारदर्शिता तथा जवाफदेहितामा प्रगति भएको हुने	आवश्यकता अनुसार	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

तालिका ८ : सम्पत्ति परिचालन

सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी
१. गाउँपालिका तथा अन्य सरकारी स्वामित्वमा रहेको न.पा.अन्तगर्तको जग्गाको लगत विवरण तयार गरी अद्यावधिक गर्ने	सम्पत्तिको लगत अद्यावधिक भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष्य	समयावधि	जिम्मेवारी
२. गा.पाको स्वामित्व र हकभोगमा रहेको जग्गा आयमूलक कार्यमा प्रयोग गर्ने (हाट बजार, बजार, पार्क, पोखरी, वनभोजस्थल आदी)	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	""	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
३. गा.पाले निर्माण गरेको, हस्तान्तरण भई आएको तथा हकभोगको भवन तथा संरचनाको लगत विवरण तयार गर्ने, मर्मतसंभार गरी भाडामा लगाउने	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	""	१. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
४. भौतिक संरचना तथा आयोजना निर्माण गर्दा भाडा तथा शुल्क लाग्ने जस्ता भवन तथा संरचना निर्माण गरी भाडामा लगाउने	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	""	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

तालिका ९ : सार्वजनिक निजी साझेदारी

सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. हाटबजार तथा बजारस्थलको पहिचान, पूर्वाधार निर्माण र संचालन	सम्पत्तिको उचित सदुपयोग भै रावस्व वृद्धि भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. तरकारी र फलफुल बजारको पहिचान, निर्माण र संचालन गर्ने	""	""	""
३. पशु वधशालाको स्थल पहिचान, निर्माण र संचालन गर्ने	""	""	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
४. गा.पा.को जग्गामा सार्वजनिक निजी साझेदारीमा ब्यवसायिक कम्प्लेक्स् निर्माण गर्ने	""	""	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

तालिका १० : आयको लगत अभिलेख

सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. करदाताहरुको एकिकृत लगत अभिलेख संकलन गरी कम्प्युटर प्रणालीमा आधारित डाटावेश तयार गर्ने	लगत अद्यावधिक भएको हुने	चालु आ.व.बाट शुरु	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. आय संकलन विवरण अद्यावधिक गर्ने	विवरण अद्यावधिक भएको हुने	""	""

तालिका ११ : कर र शुल्क संकलन आयको लगत

सुधारको लागि गर्नुपर्ने कार्यहरु	उद्देश्य तथा लक्ष	समयावधि	जिम्मेवारी
१. संकलित तथ्याङ्कलाई एकीकृत कर प्रणालीमा प्रविष्ट गरी वेव एप्लीकेशन मार्फत प्रत्येक वडा कार्यालयबाटै संकलनको व्यवस्था गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु गर्ने	१. अध्यक्ष /उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
२. वडा कार्यालयबाट कर संकलनको व्यवस्था गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	””	””
३. समय समयमा करदातालाई सिस्टमबाटै कर बारे मेसेजबाट जानकारी दिने व्यवस्था मिलाउने	बिलिङ प्रणालि लागु भएको हुने	आगामी आ.व.बाट शुरु गर्ने	””
४. विद्युतीय भुक्तानीको व्यवस्था मिलाउने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	””	””
५. कर सम्बन्धि गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली लागु गर्ने	पारदर्शिता तथा जवाफदेहितामा प्रगति भएको हुने	चालु आ.व. बाट	””
ठ। Tax Clearance system लागु गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	””	””
८. समय समयमा करका संभाव्य क्षेत्र र करका दर अध्ययन तथा समीक्षा गरी दायरा र दरमा बृद्धी गर्ने	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	””	१. अध्यक्ष/उपाध्यक्ष २. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
१०. व्यवसाय कर संकलनको लागी टोली खटाउने ।	कर प्रशासन सुदृढ भएको हुने	तुरुन्त	””

परिच्छेद-छः आगामी तिन बर्षको आय प्रक्षेपण

६.१ राजश्व सुधार कार्ययोजनाका आधारमा राजश्व प्रक्षेपण

उल्लेखित आधारहरुका आधारमा रही आगामी तीन आर्थिक वर्षहरु (२०७८।७९ देखि ०८०।०८१ सम्मको) का लागि गाउँपालिकाको प्रक्षेपित आय शिर्षकगत रुपमा तल प्रस्तुत गरिएकोछ ।

तालिका १२ : आगामी तिन आर्थिक बर्षको राजश्व प्रक्षेपण

आय शिर्षक	आ.व.		
	०७८/०७९	०७९/०८०	०८०/०८१
संघिय सरकार वित्तिय समानीकरण	१२६२०००००	१३२५१००००	१४५७६१०००
संघिय सरकार सशर्त समानीकरण	२७३८०००००	३०११८००००	३३१२९८०००
संघिय सरकार राजश्व बाँडफाँड	११२२२२२३०	१२३४४४४५३	१३५७८८८९८
बाग्मती प्रदेश सरकार वित्तिय समानीकरण	१०६१००००	१११४०५००	१२२५४५५०
बाग्मती प्रदेश सरकार सशर्त अनुदान	१६७७९०००	१७६१७९५०	१९३७९७४५
बाग्मती प्रदेश सरकार राजश्व बाँडफाँड	२५२६८०००	२७७९४८००	३०५७४२८०
बाग्मती प्रदेश सरकार समपुरक अनुदान	२९७६४०००	३२७४०४००	३६०१४४४०
आन्तरिक आम्दानी अनुमान	४८४४१८५०	५५७६५६२७.५	६१३४२१९०
चालु आवको मौज्दात अनुमान	९७७९५७७०	१०७५७५३४७	११८३३२८८२
कुल अनुमानित आम्दानी	७४०९३०८५०	८०९७६९०७७.५	८९०७४५९८५

परिच्छेद-सातः अपेक्षित नतिजा

- गाउँपालिकाको राजश्वमा क्रमिक सुधार भई आन्तरिक श्रोतको योगदानमा सुधार भएको हुनेछ ।
- सबै वडाबाट सहज रुपमा भूमिकर, सम्पत्ति कर तथा व्यवसाय कर र अन्य शुल्कहरु विद्युतिय माध्यमबाट संकलन भएको हुनेछ ।
- गाउँपालिकाको सबै घर तथा सम्पत्ति र व्यवसायको अभिलेख तयार भएको हुनेछ ।

अनुसूचिहरु

१ बैठक निर्णयको छायाप्रति

२ तथ्यांक संकलनको सूचना फाराम

३ आर्थिक ऐन तथा राजश्व परामर्स समितिको प्रतिवेदन, २०७८

४. बैठक तथा छलफलका तस्बीरहरु

अनुसूचि १

DATE:

आज मिति २०७८।०३।१७ गते दिनको १२:३० बजेदेखि बडैया गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष श्री सरला बोलखे ज्यू को अध्यक्षतामा राजस्व परामर्श समितिको बैठक बसी राजस्व को विषयमा विविध छलफल तथा निर्णय गर्ने तपसिल बमोजिमको उपस्थिति रह्यो :-

उपस्थिति

१. संयोजक श्री सरला बोलखे ज्यू,
२. सदस्य श्री लक्ष्मण पुडासैनी ज्यू,
३. सदस्य श्री बिबिमाया तिम्बा ज्यू,
४. " श्री बिरमान बल ज्यू,
५. " सचिव श्री उषा मिश्र ज्यू,

विशेष आमन्त्रित

१. श्री दामोदर खनाल ज्यू (अध्यक्ष गा.पा)
२. श्री रुपक काफ्ले ज्यू (योजना अधिकृत)
~~३. श्री प्रकाश ...~~
३. श्री प्रताप छलुली ज्यू, (निरा कन्सल्टिङ ग्रुप ललितपुर)
४. श्री ज्यू (")
५. श्री राजन ढंगाल ज्यू (वडा नं ४ वडा अध्यक्ष)
६. श्री लक्ष्मी माझी ज्यू (जनप्रतिनिधि)
७. श्री ईश्वर भुजेल ज्यू (वडा नं ११ वडा सचिव)
८. श्री संगिता गौतम ज्यू (वडा नं ३ वडा सचिव)
९. श्री गंगा फुयाँल (वडा नं ६ वडा सचिव)
१०. श्री शेरमान थलान (वडा नं ५ वडा अध्यक्ष)

प्रस्तावहरु

१. राजस्वको समस्याहरु सम्बन्धमा
२. राजस्वको अभिलेखीकरण सम्बन्धमा
३. विविध

निर्णयहरु

१. प्रस्ताव नं १ ~~मा~~ राजस्वको छलफल गर्दा सीर्षक तथा संकलन हुने आन्तरिक आम्दानीको शीर्षकहरु पहिचान गर्दै राजस्व संकलनको दायरा बढाउने र व्यवसाय हरुलाई दर्ता तथा नविकरण गराउने आवश्यक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने निर्णय सर्वसहमतीमा गरियो।

२. प्रस्ताव नं २ राजस्वको अभिलेखिकरण सम्बन्धमा छलफल गर्दा आगामी आ.व. २०७८/०७९ मा यस गाउँपालिकामा राजस्वको अभिलेखिकरण वैज्ञानिक प्रणालीबाट गरी राजस्वको अभिलेख चुस्त दुरुस्त राख्ने निर्णय सर्व सहमतीमा गरियो।

३. प्रस्ताव नं विविध विषयमा छलफल गर्दा आजको बैठक दिनको १२: ३० मा सुरु भई २:०० बजे समापन गरियो।

अनुसूचि २

राजस्वसुधार कार्य योजनातयारीकालागि सूचना संकलनफाराम

पालिकाको नाम: बकैया गाँउपालकिा राजस्व शाखाप्रमुखको नाम: रुपक काफ्ले

नोट: सबै रकम रु हजारमा भरिदिनुहोला ।

१.पालिकालाई प्राप्तआन्तरिक राजस्वअधिकार र परिचालनको अवस्था:

आयशीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
क) कर राजस्व			
• सम्पत्तिमाआधारित कर – घर जग्गातथामालपोत वाभूमिकर	भएको	६००	१९१।००६
• सम्पत्तिमाआधारित कर – एकीकृत सम्पत्तिकर	भएको	५००	७५०।९६२
• व्यवसाय कर	भएको	३००	४११।
• सवारी दर्ता तथावार्षिक सवारी कर	भएको	–	–
• पटके सवारीकर	भएको	–	–
• बिटौरी कर	भएको	३००	३८।९२५
• बहाल कर	भएको	१००	१७८।९०९
• विज्ञापन कर	भएको	५०	–
• ब्यवसायिक भिडियो कर	भएको	–	–
• मनोरञ्जन कर	भएको	–	–
• घरजग्गा रजिष्टेशनशुल्क	भएको	–	–
(ख) गैर कर राजश्व			
• सवारी पार्किङ्ग शुल्क	भएको	–	–
• खानेपानीमहशुल	भएको	–	–
• विद्युतमहसुल	–	–	–

आयशीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
● टेलिफोन महसुल	–	–	–
● पर्यटन सेवाशुल्क	भएको	–	–
● फोहरमैलाव्यवस्थपनशुल्क	भएको	–	–
● ढल निकास सेवाशुल्क	भएको	–	–
● सार्वजनिकशौचालय सेवाशुल्क	भएको	–	–
● हाटवजार सेवाशुल्क	भएको	–	–
● पशुवधशाला सेवाशुल्क	भएको	–	–
● सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क	भएको	–	–
● सडक बत्ती सेवाशुल्क	भएको	–	–
● अतिथी गृह सेवाशुल्क	भएको	–	–
● अचल सम्पत्तिमूल्यांकनशुल्क	भएको	–	–
● दर्ता तथानविकरण दस्तुर	भएको	–	–
● नक्सापास दस्तुर	भएको	–	–
● सिफारिस तथाबक्सौनी दस्तुर	भएको	५००	६१३।८८
● नाता प्रमाणित दस्तुर		१००	२६।०८७
● अन्य प्रमाणित दस्तुर		–	–
● लिलामविक्री		–	–
● सार्वजनिकनिजी साझदारी		–	–
● अन्य स्रोत परिचालन (नक्साफाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्वर आदिविकृ)		–	–
● साँवा, ब्याज, लाभांस र वोनस		–	–
● भाडा तथा वहाल		–	–
● मेसिनतथाऔजार भाडा		–	–
● सभागृह भाडा		–	–
● ताल, पोखरी तथाजग्गा भाडा		–	–
● दण्ड जरिवाना		७५	–

आयशीर्षकहरू	सम्भावना (भएको/नभएको)	बैठकबाट दर निर्धारण (भएको/नभएको)	पालिकाबाट संकलन (भएको/नभएको)
• धरौटी फिर्ता		–	–
• पेश्कीफिर्ता		–	–

१.१ पालिकाले माथिउल्लेखितबाहेक कुनै थपआन्तरिक राजस्व उठाएको भएमा सो को विवरण :

क.

ख.

ग.

२. पालिकाले आन्तरिक आय उठाउन सक्ने तर हाल सम्म नउठाएका आयशिर्षकहरु तथा सो को परिचालन गर्ने उपाय

सम्भाब्यभएपनिहालसम्म नउठाएका आयशिर्षकहरु	लागु नहुनुको कारण	परिचालन गर्ने उपाय
बिज्ञापन कर	—स्थानिय स्थरका साना तिना ब्यबसाय सञ्चालनमा विज्ञापन आबश्यक नठानिएको	—व्यवसायलाई स्थानिय तहमा दर्ता गर्ने तथा होडिङ्ग बोर्ड राख्न लगाई कर उठाउने
मनोरञ्जन कर	—मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन हुदाँ निशुल्क गरिएको	— मनोरञ्जनात्मक खेल तथा कार्यक्रम सञ्चालन हुदाँ केही शुल्क निर्धारण गरिएको
पर्यटन सेवा शुल्क	पर्यटन स्थलहरुको निर्माण कार्य हुँदै गरेको	बकैया गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यकिय स्थलहरुको प्रचार प्रसार गरी कर निर्धारण गर्ने
फोहोरमैला वयवस्थापन शुल्क	उद्योग,घर तथा अन्य क्षेत्र बाट निस्कने फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न कठिनाई भएको	उद्योग,घर तथा अन्य क्षेत्र बाट निस्कने फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रभाबकारी रुपममा व्यवस्थापन गरेर शुलक निरधारण गर्ने
सार्वजानिक शौचालय सेवा शुल्क	सार्वजानिक शौचालय निर्माण प्रयाप्त नभएर	सार्वजानिक शौचालय निर्माण प्रयाप्त रुपमा गरी शुल्क निर्धारण गर्ने
पशु बधशाला सेवा शुल्क	उपयुक्त स्थानमा छुट्टै पशु बधशाला निर्माण नभएको	उपयुक्त स्थानमा छुट्टै पशु बधशाला निर्माण गरी शुल्क निर्धारण गर्ने
सभा गृह भाडा	सभा हलहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शुल्क नलिइएको	सभा हलहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शुल्क निर्धारण गर्ने

३. कर तथा शुल्कको दरमा देखिएकाकमीकमजोरी तथा सुधारको उपाय

दररेट निर्धारणमा कमीकमजोरी देखिएकाआयशिर्षकहरु	कारण	सुधार गर्ने उपाय
बिज्ञापन कर	—स्थानिय स्थरका साना तिना ब्यबसाय सञ्चालनमा विज्ञापन आबश्यक नठानिएको	—व्यवसायलाई स्थानिय तहमा दर्ता गर्ने तथा होडिङ्ग बोर्ड राख्न लगाई कर उठाउने
पर्यटन सेवा शुल्क	पर्यटन स्थलहरुको निर्माण कार्य हुँदै गरेको	बकैया गाउँपालिका भित्र रहेका पर्यकिय स्थलहरुको प्रचार प्रसार गरी कर निर्धारण गर्ने
सभा गृह भाडा	सभा हलहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शुल्क नलिइएको	सभा हलहरुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा शुल्क निर्धारण गर्ने
पशु बधशाला सेवा शुल्क	उपयुक्त स्थानमा छुट्टै पशु बधशाला निर्माण नभएको	उपयुक्त स्थानमा छुट्टै पशु बधशाला निर्माण गरी शुल्क निर्धारण गर्ने

४. राजस्व परिचालन सम्बन्धीनीतिगतव्यवस्थाः

नीतिनिर्धारणका क्षेत्रहरु	हालको अवस्था	नीतिगत सुधारकोलागिके गर्नु पर्ला ?
संगठनात्मक ब्यवस्था		
राजस्वशाखाको ब्यवस्था संगठन संरचनामा छ छैन ?	छ।	—बैज्ञानिक कर प्रणालीको अभ्यास गर्ने
राजस्व शाखामा कुन तहका कति दरवंदी छन् ? र हालको पदपुर्तिको अवस्था कस्तो छ ?	शाखा अधिकृत १जना, इकाई प्रमुख १ जना	सहायक कर्मचारी थप गर्ने
कर्मचारीको क्षमता विकासको लागि के गरिएको छ ?	सेवा प्रवेश तालिममा पठाइएको	बैज्ञानिक कर प्रणाली लागु गर्ने करमचारीलाई आबश्यक तालिमको व्यवस्था गर्ने
राजस्व प्रशासनले गर्ने काममा स्पष्टता कस्तो छ ?	छ।	संभाव्य राजस्वको स्रोतको खोजी गर्ने
कर्मचारीहरुलाई उनीहरुको जिम्मेवारी स्पष्ट र लिखित रुपमा दिईएको छ छैन ?	छ।	राजश्व सेवालाई शाखाको रुपमा सुदृढिकरण गर्ने
कर्मचारीहरुलाई आवश्यक पर्ने स्थान, फर्निचर, यातायात साधन, कम्प्युटर, मसलन्द आदिको ब्यवस्था कस्तो छ ?	छ।	बैज्ञानिक कर प्रणालीको लागी आवश्यक पर्ने साधनको व्वस्थापन गर्ने

सूचनाप्रविधिको प्रयोगको अवस्था कस्तो छ ? (सफ्टवयर, एसएमएस, इमेल, टेलिफोन आदि)	छ।	प्रभावकारी सफ्टवयरको व्यवस्था गर्ने
राजस्वप्रशासन संचालनअवस्था		
करदाताहरुको नाम तथा करलाग्ने आधारको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ ? कर अभिलेख आवश्यक पर्ने स्रोतहरु – सम्पत्ति, व्यवसाय, सवारी साधन, विज्ञापन, वहालआदि	छ।	बैज्ञानिक रुपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
पालिकाको स्वामित्वमा रहेका स्थायी सम्पत्तिहरुको विवरण तथा सो को परिचालन कस्तो छ ?	छ।	बैज्ञानिक रुपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
कर निर्धारणकोलागि सम्पत्ति व ।आयवाखर्च वा कारोवारको मूल्यांकनकत्तिको सहि रुपमाभएको छ ?मूल्यांकनअनुसार कर निर्धारण भएको छ छैन ?	छ।	बैज्ञानिक रुपमा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने
चुहावट हुन सक्ने सम्भावनाहरु के के छन् र तिनको नियन्त्रणकोलागि कस्तो नीतिलिईएको छ ?	सक्छ।	उपयुक्त कर निति निर्धारण गरिदैं
व्यवस्थाको वर्खिलाप गरेमा दण्डको ब्यवस्था कस्तो छ ?	छ।	उपयुक्त कर निति निर्धारण गरिदैं
समयमा तिर्नेलाई छुट र ढीलो बुझाएमा जरीवानालाग्ने व्यवस्था सबै आयस्रोतहरुमा कसरी लागु गरिएको छ ?	छ।	जरिवानाको व्यवस्था गरिएको
करदाताहरुलाई उनीहरुले तिर्नुपर्ने कर रकमबारे जानकारी गराउने व्यवस्थाके छ र कत्तिको प्रभावकारी छ ?	छ।	राजश्व परामर्श समितिको प्रतिवेदनमा दर निर्धारण गरी गाउँसभाबाट प्रस्तुत
नगरपालिकाले निर्धारण गरेको कर तथाशुल्कमाचित्तनबुझेमा गुनासो वाउजुरी गर्नेसक्ने ब्यवस्थाके कस्तो छ ?	छ।	गाउँसभाबाट
राजश्वशाखाको कार्य प्रकृया, चुहावट नियन्त्रणको प्रयास, लक्षतथा असुलीअवस्थाको अनुगनमनको व्यवस्थाके छ ?	छ।	नियम अनुसार
सार्वजनिक निजी साझेदारी अवधारणाको कार्यान्वयनको अवस्था कस्तो छ ?	छ।	स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, अनुसार
सूचनातथा समन्वय		
करदाताहरुलाई कर तथा शुल्क सम्बन्धी जानकारी दिन के कस्तो कार्य गरिएको छ ?(शिक्षामूलक कार्यक्रम, प्रचार प्रसार, होर्डिङ्ग बोर्ड, बेव साईट आदि)	छ।	शिक्षामूलक कार्यक्रम, प्रचार प्रसार,
करको दर निर्धारण तथा समिक्षामा सरोकार पक्षहरुको सहभागीता कस्तो छ ?	छ।	गाउँसभाबाट अनुमोदन
राजस्व परामर्श समिति तथा अन्य समितिहरुको प्रभावकारीता कस्तो छ ?	छ।	आकश्यकता अनुसार बैठक बसी महत्वपुर्ण विषयमा छलफल तथा निर्णय गरिएको

राजश्व असुलीमा सरोकार पक्षहरुको सकारात्मक सहभागीताको अवस्था कस्तो छ ?	छ।	राजश्व बृदि तथा निर्धारण सम्बनधमा
राजस्व शाखालाई अन्य शाखा तथा निकायबाट प्राप्तसहयोग कस्तो छ ?	छ।	प्रशासन ,लेखा, सुचनातथा प्रविधि शाखाबाट आवश्यक सरसल्लाह र जानकारी प्राप्त भएको
आयका स्रोतहरुको अभिलेख व्यवस्था कस्तो छ ?	छ।	बैज्ञानिक प्रणालीबाट राख्नुपर्ने देखिएको
नगरपालिकाको आयको आय विवरण सार्वजनिक हुने गरेको छ छैन?	छ।	गाँउसभाबाट
आयको आलेप तथा मलेप हुने गरको छ छैन ? छ भने आएका बेरुजुहरु कसरी संवोधनभएका छन् ?	छ।	बेरुजुहरु नियमसंगत संवोधन गरिएका छन्।

निष्कर्ष: पालिकाले राजस्व परिचालनको अवस्थामा सुधार ल्याउनपालिकाआफैले के गर्न सक्छ ?

क. राजश्व सेवालाई शाखाको रुपमा सुदृढिकरण गर्ने

ख. संभाव्य राजश्वको स्रोत खोजी गर्ने

ग. वैज्ञानिक कर प्रणालीको अभ्यास गर्ने

घ.करदाताहरुलाई कर तथा शुल्क सम्बन्धि जानकारी दिएर करको दायरा फराकिलो बनाउने

५. आय सम्भाब्यतापहिचान

मालपोत

विवरण	क्षेत्रफल	औषतमालपोतको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला (व्यापारीकक्षेत्र)		२०००००|	२५००००|
मझौला (आवासियक्षेत्र)		३०००००|	४५००००|
साना		१५००००|	२०००००|
कुलआय सम्भाब्यता		६५००००|	९०००००|

घर जग्गा कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला घरजग्गाधनी		५००००|	५५०००|

मझौला घरजग्गाधनी		८००००	९००००
साना घरजग्गाधनी		८००००	८५०००
कुलआय सम्भाब्यता		२१००००	२३००००

एकीकृत सम्पत्तिकर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला सम्पत्तिधनी	–	–	–
मझौला सम्पत्तिधनी	–	–	–
साना सम्पत्तिधनी	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

व्यवसाय कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला व्यवसाय			–
मझौलाव्यवसाय		९००००	१०००००
सानाव्यवसाय		४००००	५०००००
कुलआय सम्भाब्यता			६०००००

वार्षिक सवारी कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला सवारी	–	–	–
मझौला सवारी	–	–	–
साना सवारी	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

विटौरी कर

विवरण	क्षेत्रफल	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला (ब्यापारीकक्षेत्र)	–	–	–
मझौला (आवासियक्षेत्र)	–	–	–
साना	–	३००००	४००००
कुलआय सम्भाब्यता	–	३००००	४००००

बहाल कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला (संस्थागत)	–	–	–
मझौला		७५०००।	१०००००।
साना		१०००००।	१५००००।
कुलआय सम्भाब्यता		१५००००।	२५००००।

विज्ञापन कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला	–	–	–
मझौला	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

मनोरञ्जन कर

विवरण	संख्या	औषत करको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला	–	–	–
मझौला	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

सवारी पार्किङ्ग शुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला सवारी	–	–	–
मझौला सवारी	–	–	–
साना सवारी	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

खानेपानीमहशुल

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम

ठुला प्रयोगकर्ता	–	–	–
मझौला प्रयोगकर्ता	–	–	–
सानाप्रयोगकर्ता	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

फोहरमैला व्यवस्थापन शुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला उत्पादनकर्ता	–	–	–
मझौला उत्पादनकर्ता	–	–	–
साना उत्पादनकर्ता	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

ढल निकास सेवाशुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला उत्पादनकर्ता	–	–	–
मझौला उत्पादन कर्ता	–	–	–
साना उत्पादन कर्ता	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

हाटवजार सेवाशुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला व्यवसायी	–	–	–
मझौलाव्यवसायी	–	–	–
सानाव्यवसायी	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

पशुवधशाला सेवाशुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला पशु	–	–	–
मझौलापशु	–	–	–
सानापशु	–	–	–

कुलआय सम्भाव्यता	–	–	–

सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाव्य रकम
ठुला उपभोक्ता	–	–	–
मझौलाउपभोक्ता	–	–	–
सानाउपभोक्ता	–	–	–
कुलआय सम्भाव्यता	–	–	–

सडक बत्ती सेवाशुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाव्य रकम
ठुला उपभोक्ता	–	–	–
मझौलाउपभोक्ता	–	–	–
सानाउपभोक्ता	–	–	–
कुलआय सम्भाव्यता	–	–	–

अतिथी गृह सेवाशुल्क

विवरण	संख्या	औषतशुल्कको दर	सम्भाव्य रकम
ठुला (उच्च सुविधा)	–	–	–
मझौला (मध्यम सुविधा)	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाव्यता	–	–	–

भाडा तथावहाल

विवरण	संख्या	औषत भाडाको दर	सम्भाव्य रकम
ठुला	–	–	–
मझौला	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाव्यता	–	–	–

मेसिनतथाऔजार भाडा

विवरण	संख्या	औषत भाडाको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला	–	–	–
मझौला	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

ताल, पोखरी तथाजग्गा भाडा

विवरण	संख्या	औषत भाडाको दर	सम्भाब्य रकम
ठुला	–	–	–
मझौला	–	–	–
साना	–	–	–
कुलआय सम्भाब्यता	–	–	–

६. खुदआय संभाब्यतापहिचान

विवरण	रकम
कुल आय सम्भाव्यता	२०००००००।
करको दायरामा ल्याउन सकिने (कुल सम्भाव्यताको ....१० प्रतिशतले हुने रकम)	२०००००।
खुद आय सम्भाब्यता	२०२०००००।

खुदआय संभाब्यतापहिचान (आय ठेक्का)

विवरण	रकम
कुल आय सम्भाव्यता	
करको दायरामा ल्याउन सकिने (कुल सम्भाव्यताको .... प्रतिशतले हुने रकम)	
घटाउने, ठेकेदारको ओभरहेड खर्च (आयको १५ प्रतिशतले हुने रकम)	
घटाउने, ठेकेदारको नाफा (आयको १० प्रतिशत)	
खुद आय सम्भाब्यता (प्रारम्भिक ठेक्का अंक)	

निश्कर्षः

सम्भाब्यतापहिचान पछि आय संकलनमा ठुलो खाडल (GAP)देखिएकाआयशिर्षकहरु	खाडल ठुलो हुनुको कारण	समाधानकाउपायहरु
ढुङ्गा, गिट्टि, बालुवा बिक्रि	IEE स्विकृत हुन नसक्नु, अन्य निकाय सगँ भर पर्नु	जिल्ला स्थित निकायबाट समन्वय हुनुपर्ने
बिज्ञापन,मनोरञ्जन कर,पर्यटन सेवा शुल्क,फोहोर मैला व्यवस्थापन शुल्क,ढलनिकास सेवा शुल्क,सार्वजानिक शौचालय सेवा शुल्क,पशु बधशाला सेवा शुल्क तथा सभागृह भाडा	गाउँपालिकाबाट अनुमति दिने अभ्यासमा जान नसक्नु	गाउँपालिकाबाट अनुमति दिने अभ्यासमा जानु पर्ने तथा स्पष्ट कर निति बनाउनु पर्ने

७. पालिकाको आयविवरण

क्र.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८अनुमान(हजारमा)
१	आन्तरिक आय				
१.१	कर राजस्व				
	घर जग्गा कर				
	मालपोत वा भूमिकर	७०२९०३।२३			६००।
	सम्पत्तिकर				५००।
	व्यवसाय कर				३००।
	सवारी दर्ता तथावार्षिक सवारी कर				
	पटके सवारीकर				
	बिटौरी कर	२२७७७०।			३००।
	बहाल कर				१००।
	विज्ञापन कर				
	व्यवसायिक भिडियो कर				
	मनोरञ्जन कर				
१.२	गैरकर राजस्व				

क्र.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८अनुमान(हजारमा)
१.२.१	सेवाशुल्क	१४४४५०।			
	सवारी पार्किङ्ग शुल्क				
	खानेपानीमहशुल				
	विद्युतमहसुल				
	टेलिफोन महसुल				
	पर्यटन सेवाशुल्क				
	फोहरमैलाव्यवस्थापनशुल्क				
	ढल निकास सेवाशुल्क				
	सार्वजनिकशौचालय सेवाशुल्क				
	हाटवजार सेवाशुल्क				
	पशुवधशाला सेवाशुल्क				
	सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क				
	सडक बत्ती सेवाशुल्क				
	अतिथी गृह सेवाशुल्क				
	अचल सम्पत्तिमूल्यांकनशुल्क				
१.२.२	दस्तुर				
	दर्ता तथा नविकरण दस्तुर (घटना दर्ता दस्तुर)	१२५३००।			२००।
	नक्सापास दस्तुर				२००।
	सिफारिस तथाबक्सौनी दस्तुर	७८०१२६।			५००।
	नाता प्रमाणित दस्तुर				१००।
	न्यायिक दस्तुर				१०।
	न्यायिकदण्ड जरिवाना र जफत				२५।
	प्रशासनिकदण्ड जरिवाना र जफत				७५।
	अन्य दस्तुर	२३९७४३।४०			१००।
१.२.३	विक्री (नदिजन्य पदार्थ)				३०००००।

क्र.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८अनुमान(हजारमा)
	चालु सम्पत्ति लिलाम विक्री				१००।
	स्थायी सम्पत्तिविक्री				
१.२.४	स्रोत परिचालन				
	सार्वजनिकनिजी साझदारी				
	अन्य स्रोत परिचालन (नक्साफाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्बर आदि)				
१.२.५	साँवा, व्याज, लाभांस र वोनस				
१.२.६	अन्यआय				
	भाडा तथावहाल				
	मेसिनतथाऔजार भाडा				
	सभागृह भाडा				
	ताल, पोखरी तथाजग्गा भाडा				
	दण्ड जरिवाना				
	धरौटी फिर्ता				
	पेश्कीफिर्ता				
२.	**वाह्य स्रोत**				
२.१	अनुदान				
२.१.१	नेपाल सरकारबाट अनुदान				
	शशर्त अनुदान	१४१९५५०००।		२१७८३१५००।	
	बागमती प्रदेश समानिकरण चालु नगद अनुदान			१०३०४०००।	
	वागमती शर्सत चालु अनुदान नगद अनुदान			१२७०२०००।	
	वागमती प्रदेश विषेश अनुदान चालु नगद अनुदान			४९९९०००।	
	वागमती प्रदेश समपुरक अनुदान चालु अनुदान			१९५२३०००।	
	निशर्त अनुदान (समानीकरण)	२६९७२३०००।		१२३१०००००।	
	एल जि सि डि पि	१०६०००००।			

क्र.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८अनुमान(हजारमा)
	विपद् व्यवस्थापन कोष	५५६६००				
	अन्य अनुदान	८८६०४			
	समपुरक कोष			१०००००००।	
	विशेष अनुदान				
	वस्तुगत अनुदान				
	सामाजिक सुरक्षा	४२३२८०००।			
२.१.२	राजश्व बाँडफाँड				
	संघ			८०९२१६३९।६८	
	प्रदेश			१८५६३१६०।६८	
	जि.स.स.				
	आन्तरिक स्रोत नगद			१४१६५१०२।९७	
२.१.३	अन्यअनुदान	२२५०००।			
२.२	राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्तआय				
२.३	बैदेशिक सहायता				
२.४	अन्यअनुदानतथानिकासा				
२.५	ऋण				

क.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८अनुमान(हजारमा)
	धरौटी आम्दानी	२७७६५०।			
२.६	सापटी				
२.७	दानचन्दाउपहार				
२.८	जनसहभागीता				
२.९	लागतसहभागीता				

८. आन्तरिक आयप्रक्षेपण फारम

क. सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			औषतवार्षिक बृद्धि प्रतिशत	प्रस्तावित	प्रक्षेपितआय		
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१	आन्तरिक आय								
१.१	कर राजस्व								
	घर जग्गा कर								
	मालपोत वाभूमिकर	७०२९०३।२३				६००।			
	एकीकृत सम्पत्तिकर					५००।			
	व्यवसाय कर					३००।			
	सवारी दर्ता तथावार्षिक सवारी कर								
	पटके सवारीकर								
	बिटौरी कर	२२७७७०।				३००।			
	बहाल कर					१००।			
	विज्ञापन कर								
	व्यवसायिक भिडियो कर								
	मनोरञ्जन कर								
१.२	गैरकर राजस्व								
१.२.१	सेवाशुल्क	१४४४५०।							
	सवारी पार्किङ्ग शुल्क								

क्र. सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			औषतवार्षिक बृद्धि प्रतिशत	प्रस्तावित	प्रक्षेपितआय		
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
	खानेपानीमहशुल								
	विद्युतमहसुल								
	टेलिफोन महसुल								
	पर्यटन सेवाशुल्क								
	फोहरमैलाव्यवस्थपनशुल्क								
	ढल निकास सेवाशुल्क								
	सार्वजनिकशौचालय सेवाशुल्क								
	हाट बजार सेवाशुल्क								
	पशुवधशाला सेवाशुल्क								
	सार्वजनिक संरचना मर्मत सम्भार शुल्क								
	सडक बत्ती सेवाशुल्क								
	अतिथी गृह सेवाशुल्क								
	अचल सम्पत्तिमूल्यांकनशुल्क								
१.२.२	दस्तुर								
	दर्ता तथा नविकरण दस्तुर	१२५००।				२००।			
	नक्सापास दस्तुर					२००।			
	सिफारिस तथा बक्सौनी दस्तुर	७८०१२६।				५००।			
	नाता प्रमाणित दस्तुर					१००।			
	न्यायिक दस्तुर					१०।			
	न्यायिकदण्ड जरिवाना र जफत					२५।			
	प्रशानिकदण्ड जरिवाना र जफत					७५।			
	अन्य प्रमाणित दस्तुर	२३९७४३।४०				१००।			
१.२.३	विक्री(नदिजन्य पदार्थ)					३००००० ।			
	चालु सम्पत्तिलिलामविक्री					१००।			
	स्थायी सम्पत्तिविक्री								

क. सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			औषतवार्षिक बृद्धि प्रतिशत	प्रस्तावित	प्रक्षेपितआय		
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
१.२.४	स्रोत परिचालन								
	सार्वजनिकनिजी साझेदारी								
	अन्य स्रोत परिचालन (नक्साफाराम, फोटोकपी, प्रोफाईल, घरनम्वर आदि)								
१.२.५	साँवा, ब्याज, लाभांस र वोनस								
१.२.६	अन्यआय								
	भाडा तथावहाल								
	मेसिनतथाऔजार भाडा								
	सभागृह भाडा								
	ताल, पोखरी तथाजग्गा भाडा								
	दण्ड जरिवाना								
	धरौटी फिर्ता								
	पेश्कीफिर्ता								
२.	**वाह्य स्रोत**								
२.१	अनुदान								
२.१.१	नेपाल सरकारबाट अनुदान								
	शशर्त अनुदान	१४१९५५०००।		२१७८३१५००।					
	बागमती प्रदेश समानिकरण चालु नगद अनुदान			१०३०४०००।					
	बागमती प्रदेश शर्सत चालु अनुदान नगद अनुदान			१२७०२०००।					
	बागमती प्रदेश विषेश चालु अनुदान नगद अनुदान			४९९९०००।					
	बागमती प्रदेश समपुरक चालु अनुदान नगद अनुदान			१९५२३०००।					
	निशर्त अनुदान	२६९७२३०००।		१२३१०००० ।					

क्र. सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			औषतवार्षिक बृद्धि प्रतिशत	प्रस्तावित	प्रक्षेपितआय		
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
	एल जि सि डि पि	१०६०००० |							
	विपद् व्यवस्थापन कोष	५५६६०० |							
	अन्य अनुदान	८८६०४ |							
	समपुरक कोष			१०००००० |					
	वस्तुगत अनुदान								
	सामाजिक सुरक्षा	४२३२८०० ० |							
२.१.२	जि.स.स.अनुदान								
२.१.३	अन्यअनुदान	२२५००० |							
२.२	राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्तआय								
	संघ			८०९२१६३ ९ | ६८					
	प्रदेश			१८५६३१६ ० | ६८					
	आन्तरिक स्रोत नगद			१४१६५१० २ | ९७					
२.३	बैदेशिक सहायता								
२.४	अन्यअनुदानतथानिकासा								
२.५	ऋण								

क.सं.	आयशिर्षक	यथार्थ आय (आ.ब.)			औषतवार्षिक बृद्धि प्रतिशत	प्रस्तावित	प्रक्षेपितआय		
		२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७		२०७७/७८	२०७८/७९	२०७९/८०	२०८०/८१
२.६	सापटी								
	धरौटी आम्दानी	२७७६५०।							
२.७	दानचन्दाउपहार								
२.८	जनसहभागीता								
२.९	लागतसहभागीता								

प्रस्तावित स्थानीय राजस्व परिचालन कार्ययोजना(Revenue Improvement Action Plan)

सि.न.	मुख्यकियाकलापहरु **(Key Activities)**	जिम्मेवारी			समयावधि (वर्षमा)					कैफियत
		मुख्य	समन्वय	सहयोगी	१	२	३	४	५	
१	वडास्तरिय राजस्व अभिमुखिकरण कार्यक्रम	राजस्व परामर्श समिति	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, शाखा प्रमुख तथा वडा कार्यालय	राजस्व इकाई,वडा सचिब,वडा अध्यक्ष तथा जनप्रतिनिधिहरु		२ पटक				आवश्यक परेको वडामा बढि पटक हुन सक्ने
२	गाउँपालिका स्तरिय राजस्व अभिमुखिकरण कार्यक्रम	राजस्व परामर्श समिति	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, शाखा प्रमुख तथा वडा कार्यालय	राजस्वइ काई,वडा सचिब,वडा अध्यक्ष तथा जनप्रतिनिधिहरु		२ पटक				
३	राजस्व अभिलेख अनुगमन	राजस्व शाखा	प्रमुखप्रशासकिय अधिकृत, शाखा प्रमुख तथा वडा कार्यालय	राजस्व इकाई					५ पटक	

१. घरको विवरण

क.सं.	घरको वर्गीकरण	घर संख्या	बहालमाभएको संख्या
१	कच्चीघर (कच्ची जोडाई भई कच्ची छाना भएको)		
२	कच्ची जोडाई भई ढलाई वा टिनको छाना भएको : एक तले		
३	कच्ची जोडाई भई ढलाई वा टिनको छाना भएको : दुई तले		
४	कच्ची जोडाई भई ढलाई वा टिनको छाना भएको : दुई तले भन्दामाथी		
५	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर : एक तले		
६	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर : दुई तले		
७	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर : तीनतले		
८	पिलर सिस्टम नभएको पक्कि घर : तीनतले भन्दामाथी		
९	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर : एक तले		
१०	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर : दुई तले		
११	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर : तीनतले		
१२	पिलर सिस्टम भएको पक्कि घर : तीनतले भन्दामाथी		
१३	व्यापारीक तथाऔद्योगिकप्रयोजनकालागिनिर्मित घर *(नोटः व्यपारीक कम्पलेक्स, पार्टी प्यालेस, अस्पताल, कोल्ड स्टोर, नीजिविद्यालयतथाक्यापस आदी)*		
जम्मा			

२. जग्गाको विवरण

क.सं.	जग्गाको किसिम	क्षेत्रफल (विघा, कठ्ठा)	जम्मा
१	अब्बल		
२	दोयम		
३	सिम र चहार		
जम्मा		**३९३।७५ वर्ग कि मि**	

३. पालिकाको स्वामित्वमा रहेको जग्गाजमिनवाभौतिकनिर्माण

क.सं.	स्थानवाभौतिकनिर्माण विवरण	संख्या/क्षेत्रफल	परिचालनको अवस्था
१			
२			
३			

४. पालिका क्षेत्रमा रहेका सवारी साधनको विवरण

क्र.सं.	सवारी साधन	संख्या	कैफियत
१	बस, ट्रक, लरी र अन्य हेभी गाडी		
२	भाडाका कार र जिप		
३	भाडाका टेम्पो		
४	भाडाका मिनीबस		
५	निजी कार, टेम्पा		
६	निजी स्कुटर, मोटरसाइकल		
७	ठेलागाडा तथा रिक्सा		
जम्मा			

५. पालिकाले निर्माण गरेको वा हस्तान्तरण भै आएको सडक र त्यसमा गुड्ने सवारी विवरण

क्र.सं.	सडक	सवारी साधन	सवारी प्रवेश संख्या (दैनिक)			कैफियत
			अधिकतम	न्यूनतम	औसत	
१		बस, ट्रक, ट्रेक्टर				
		मिनिवस				
		कार र टेम्पो				
		अन्य				

पालिका । वडा क्षेत्रमा रहेका व्यापार व्यवसायको विवरण

क्र.सं.	व्यापार व्यवसायको विवरण	संख्या		कैफियत
		थोक	खुद्रा	
१	*व्यापारिक वस्तु*			
१.१	चुरोट, रक्सि, ज्वेलरी			
१.२	निर्माण सामाग्री, कम्प्युटर विधुत्त सामान, क्यामेरा, टेलिभिजन, रेडियो, कार्पेट, पेट्रोलियमपदार्थ			
१.३	खाद्यपदार्थ, कपडा पसल			
१.४	सवारी साधन			
२	*विशेषज्ञ परामर्श तथाअन्यव्यावसायिक सेवा*			
२.१	चिकित्सक, इन्जिनियर, कानुनव्यवसायी, लेखा परिक्षक, परामर्शदाता, ITएनालिष्ट, बीमा एजेन्ट, सर्भेयर, अनुवादक, शेयर दलाल, सामान ढुवानीकर्ता तथाकम्पनी			

२.२	संस्थागत पेन्टर			
३	निर्माण व्यवसाय (प्रधानकार्यालय भएको)			
४	उत्पादनमूलकउद्योग			
५	उर्जामूलकउद्योग			
६	कृषितथावनजन्यउद्योग			
७	खनिजउद्योग			
८	पर्यटन उद्योग			
९	सेवाउद्योग			
१०	निर्माण उद्योग			
११	*संचार सेवा*			
११.१	निजी क्षेत्रको हुलाक, कुरियर, फोन, इमेल, इन्टरनेट			
११.२	छपाई तथाप्रकाशन			
१२	*बित्तीय सेवा*			
१२.१	बाणिज्य बैंक (नेपाल सरकारको पुर्ण स्वामित्वबाहेक)			
१२.२	वित्तीयकम्पनी (मुख्यकार्यालय भएको)			
१२.३	बीमाकम्पनी			
१२.४	वित्तीयकम्पनी (शाखाकार्यालय), मनिएक्सचेन्ज, शेयर कारोबार			
१२.५	सहकारी बैंक			
१३	*स्वास्थ्य सेवा*			
१३.१	गैरसरकारी अस्पताल, नर्सिङ्ग होम			
१३.२	क्लिनीकतथाल्याव			
१४	*शिक्षा सेवा*			
१४.१	निजी क्षेत्रका स्कुल, क्याम्पस, विश्वविद्यालय			
१४.२	तालीमतथा अनुसंधान केन्द्र			
१५	*मर्मत सम्भार सेवा*			
१६	*अन्य सेवा*			
१६.१	विज्ञापन, व्यूटी पालैर, सैलुन, फोटो स्टुडियो, पेन्टर, बिकेता (मासु, फूलविरुवा, सिसा, प्लाईउड, भाँडाकुडाँ, खेलौना, गिफ्फट), पुलहाउस			
१६.२	बैदेशिक रोजगार			
१६.३	स्वदेशिक रोजगार			
१६.४	रियस स्टेट			
१६.५	पशु बधशाला			

१६.६	स्टिल काठ फर्निचर			
१६.७	केबुल नेटवर्किङ्ग			
१७	*अन्यव्यवसाय*			
१७.१	पार्क, पिकनिक स्पट			
१७.२	टुर अपरेटर			
१७.३	मथिउल्लेखतिनभएको			
१७.४	मथिउल्लेखतिनभएको			
१७.५	मथिउल्लेखतिनभएको			

७. पालिकातथा वडाको स्वामित्वमा रहेको वा सार्वजनीक स्थानमा भएको पार्किङ्ग विवरण

क्र.सं.	पार्किङ्ग क्षेत्र, स्थान	सवारी साधन	सवारी पार्किङ्ग संख्या (दैनिक)			कैफियत
			अधिकतम	न्यूनतम	औसत	
		बस, ट्रक, ट्रेक्टर				
		मिनिवस				
		कार र टेम्पो				
		अन्य				

८. पालीकातथा वडाले उपलब्ध गराउने विभिन्न सेवा विवरण

क्र.सं.	सेवाहरु	उपलब्ध गराईएको स्थान वा क्षेत्र	हालको अवस्था (आय)
१	खानेपानी	सबै वडामा उपलब्ध गरिएको	शुल्क नलिएको
२	फोहरमैला व्यवस्थापन		
३	सडक बत्ती	सबै वडामा उपलब्ध गरिएको	
४	ढल निकास		
५	सार्वजनीक शौचालय		
६	हाट बजार	वडा नं ३ र ४ मा	हाल सञ्चालनमा नरहेको
७	पोखरी		
८	पशु बधशाला		
९	अन्य (जात्रा मेला)		
१०	अन्य		
जम्मा			

बकैया गाउँपालिका, मकवानपुर
राजस्व परामर्श समितिको प्रतिवेदन २०७८
२०७८ असार

(क) भूमिका:

यस बकैया गाँउपालिकाको आर्थिक विकास र समृद्धिको लागि राजस्वका नीतिहरु तथा प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने, राजस्वका क्षेत्र र दरहरु निर्धारण गर्नुपर्ने तथा राजस्व प्रशासन सुधारका लागि सिफारिस गर्नुपर्ने भएकोले स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ (परिमार्जित) बमोजिम राजस्व परामर्श समितीको गठन भएको हो ।

आगामी आ.व.२०७८/०७९ लागि पेश हुन गइरहेको यस बकैया गाउँपालिकाको बार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम र आर्थिक विधेयकमा समावेश गरिनुपर्ने राजस्व सम्बन्धी विषयहरु सुझाव दिने हेतुले यो प्रतिवेदन तयार पारिएको हो ।यस प्रतिवेदनले बकैया गाउँपालिकाको दिगो आर्थिक विकासका लागि सहयोग पुर्याउनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

यस प्रतिवेदन तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने तथा अमुल्य सुझाव र विचार प्रदान गर्नुहुने अध्यक्ष ज्यू, यस समितिका सदस्यहरु तथा अन्य सदस्यहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

(ख) राजस्वको मौजुदा अवस्थाको विश्लेषण

आन्तरीक आय विगत वर्ष र चालु बर्षमा उल्लेख्य उठ्न सकेन । आन्तरीक राजश्व मजवुत नभई गाउँपालिका सञ्चालन गर्न कठिनाई हुने भएकोले आन्तरीक आय बढाउनुपर्ने देखिन्छ ।

(ग) राजस्व नीतिहरु

- करको क्षेत्र फराकिलो पार्ने ।
- करदातालाई विश्वासमा लिने ।

(घ) करका आधारहरु

- स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ र अन्तर-सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले तोकेको क्षेत्रहरुमा कर संकलन गर्ने ।

(ङ) आगामी आ.व.को लागि प्रस्तावित कर तथा गैर कर राजस्व दर

१. गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने सम्पति करको दररेट

तालिका १३ : सम्पत्ति कर सम्बन्धी सम्भाव्यता विश्लेषण

सम्पत्ती मूल्य विवरण	वार्षिक दर (कोष्ठमा उदाहरण)
रु. ५ लाख सम्म	एकमुष्ठ रु १०० (एक सय)

रु. ५ लाख १ देखि १० लाख सम्म	प्रति लाख १५ (रु पन्ध्र)
रु. १० लाख १ देखि २० लाख सम्म	प्रति लाख २५ (रु पच्चीस्र)
रु. २० लाख १ हजार देखि ५० लाख सम्म	प्रति लाख ३० (रु तीस)
रु. ५० लाख १ देखी १ करोड सम्म	प्रति लाख ३५ (रु पैतीस)
रु. १ करोड १ देखि २ करोड सम्म	प्रति लाख ५० (रु पचास)
रु. २ करोड १ देखि ५ करोड सम्म	प्रति लाख ७० (रु सत्तरी)

नोट : मुल्यांकन रकमलाई रु लाखमा मा परिणत गरी करको दर निर्धारण हुनेछ ।

तालिका १४ : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउन सक्ने मालपोत करको दर

नापीका वखत साविक गाविसmailto:cf=j=@)&%5E)&&%20s/bftf%20;+Vof	इकाई	अब्बल	दोयम	सिम	चाहार
हटिया, फापरबारी, शिखरपुर, मन्थली, ठिगन	प्रति रोपनी	८०	५५	४०	३०
	प्रति कठ्ठा	५२	३५.७५	२६	१९.५

द्रष्टव्य

१. मालपोत वा भूमिकरको कूल रकम वार्षिक पाँच रुपैयाँ भन्दा कम हुने भएमा न्यूनतम वार्षिक मालपोत वा भूमिकर पाँच रुपैयाँ कायम गरिनेछ ।
२. भूमिकर लगाइने जग्गामा मालपोत लगाइने छैन ।
३. विलम्व शुल्क प्रतिशत निम्न शुत्र अनुसार निकालिनेछ। विलम्व शुल्क प्रतिशत (विलम्व वर्ष×५)+ ५
४. प्रत्येक वर्ष असार १५ गते सम्म मालपोत वुझाई सक्नुपर्नेछ । असार १६ गते देखी मसान्त सम्म ६ प्रतिशत विलम्व शुल्क लिई सोही महिनाको मसान्तसम्म मालपोत लिइनेछ ।

३.गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने घर जग्गा बहाल करको दररेट

विवरण	करको दर
१. आफ्नो क्षेत्रभित्रको घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, शेड छप्पर, कारखाना जग्गा, वा पोखरी पुरै वा आंशिक रुपमा बहालमा दिएकोमा सम्बन्धीत धनीबाट बहाल रकमको दश प्रतिशत	बहाल रकमको १० प्रतिशत

तालिका १५ : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने व्यवसाय करको दररेट

क्रं. सं.	शिर्षक	विवरण	सानो	मझौला	ठूलो
१	व्यापारिक वस्तु	चुरोट, रक्सी, ज्वेलरी, भिडियो क्यासेट रिकर्डर तथा प्लेयर, आदिको थोक तथा खुद्रा व्यापारमा	४०००	५०००	६०००

क्रं. सं.	शिर्षक	विवरण	सानो	मझौला	ठूलो
१	व्यापारिक वस्तु	निर्माण सामग्री, कम्प्युटर, विद्युत सामान, क्यामेरा, टेलिभिजन, रेडियो, कार्पेट, पेट्रोलियम पदार्थ, स्टेशनरी सामान जस्ता बस्तुको थोक तथा खुद्रा व्यापारमा	२०००	२५००	३०००
१	व्यापारिक वस्तु	दैनिक उपभोगका खाद्य पदार्थ सुती कपडा, आदिको थोक तथा खुद्रा व्यापारमा	४००	५००	६००
१	व्यापारिक वस्तु	सवारी साधन विक्रेता	४००	५००	६००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	चिकित्सक	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	कविराज	४००	५००	६००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	इन्जिनियर	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	कानुन व्यवसायी	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	लेखापरीक्षक	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	दन्त चिकित्सक	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	अनुसन्धानकर्ता तथा परामर्श दाता	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	कम्प्युटर एनालिष्ट तथा प्रोग्रामर	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	वीमा एजेन्ट	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	सर्भेयर	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	अनुवादक	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	पशु चिकित्सक	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	शेयर दलाल	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	सामान ढुवानीकर्ता तथा कंपनी	१२००	१५००	१८००
२	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	संस्थागत पेण्टर	६०००	७५००	९०००
३	निर्माण व्यावसाय	गाउँपालिकामा प्रधान कार्यालय भएको निर्माण व्यवसायमा	६०००	८०००	१००००
४	उत्पादनमूलक उद्योग	कोरा माल वा अर्ध प्रशोधित माल वा खेर गईरहेको माल सामानको वा अन्य माल सामान प्रयोग वा प्रशोधन गरी माल सामान उत्पादन गर्ने उद्योग व्यवसायमा	४०००	५०००	६०००

क्रं. सं.	शिर्षक	विवरण	सानो	मझौला	ठूलो
५	उर्जामूलक उद्योग	जलश्रोत, वायु, सौर्यशक्ति, कोइला, प्राकृतिक तेल, ग्यास, वायोग्यास तथा अन्य स्रोतहरूबाट उर्जा पैदा गर्ने उद्योग व्यवसायमा	२०००	२५००	३०००
६	कृषि तथा वन्यजन्य उद्योग	मूलतः कृषि वा वन पैदावारमा आधारित उद्योग व्यवसायमा	४०००	५०००	६०००
७	खनीज उद्योग	खनीज उत्खनन् वा प्रशोधन गर्ने उद्योग व्यवसायमा	५०००	६०००	७०००
८	पर्यटन उद्योग	पर्यटक, आवास, मोटेल, होटेल, रेष्टुरा, रिसोर्ट, ट्राभल एजेन्सी, स्कीइङ, ग्लाइडिङ, वाटर र्याफ्टीङ, पोनी ट्रेकिङ, पदयात्रा, हटएयर ब्यालुनिङ, प्यारा सेलिङ, गल्फकोर्स, पोलो, अश्वारोहण आदि उद्योग व्यवसायमा	२००००	२५०००	३००००
९	सेवा उद्योग	छापाखाना, परामर्श सेवा, जिनिङ्ग तथा वेलिङ्ग व्यवसाय, चलचित्र व्यवसाय, सार्वजनिक परिवहन व्यवसाय, फोटोग्राफी, प्रयोगशाला, हवाई सेवा, शीत भण्डार आदि उद्योग व्यवसायमा	२८००	३५००	४२००
१०	निर्माण उद्योग	सडक, पूल, रोपवे, रेलवे, ट्रलिवस, टनेल, फ्लाइङ वृज तथा औद्योगिक, व्यापारिक एवं आवास कम्प्लेक्स आदि निर्माण गरी संचालन गर्ने उद्योग व्यवसायमा	४०००	५०००	६०००
११	सञ्चार सेवा	निजी क्षेत्रको हुलाक सेवा	६००	७५०	९००
११	सञ्चार सेवा	निजी क्षेत्रका टेलिफोन, फ्याक्स सेवा, फोटोकपी, मोवाईल फोन, आइएसडी, एसटीडी, इमेल, इन्टरनेट, रेडियो पेजिङ आदि	६००	७५०	९००
११	सञ्चार सेवा	कुरियर सेवा	६००	७५०	९००
११	सञ्चार सेवा	छपाई तथा प्रकाशन	१२००	१५००	१८००
१२	वित्तीय सेवा	नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्वमा रहेको बाहेक आर्थिक कारोवार गर्ने वाणिज्य बैंक,	१२०००	१५०००	१८०००
१२	वित्तीय सेवा	आर्थिक कारोवार समेत गर्ने वित्तीय कम्पनीको मुख्य कार्यालय	६०००	७५००	९०००
१२	वित्तीय सेवा	वित्तीय कम्पनी शाखा कार्यालय(माइक्रो फाइनान्स)	६०००	७५००	९०००
१२	वित्तीय सेवा	वीमा कम्पनी	१२००	१५००	१८००
१२	वित्तीय सेवा	विदेशी मुद्रा सटही	६०००	७५००	९०००
१२	वित्तीय सेवा	धितोपत्र कारोवार	१२००	१५००	१८००
१२	वित्तीय सेवा	सहकारी बैंक, (आई.एम.ई.)	१२००	१५००	१८००
१३	स्वास्थ्य सेवा	गैरसरकारी अस्पताल	२०००	२५००	३०००
१३	स्वास्थ्य सेवा	नर्सिङ्ग होम	२८००	३५००	४२००
१३	स्वास्थ्य सेवा	औषधि पसल,क्लिनिक तथा ल्याब	१२००	१५००	१८००
१४	शिक्षा सेवा	निजी क्षेत्रका स्कूल, क्याम्पस, विश्व विद्यालय	१०००	१५००	२०००

क्रं. सं.	शिर्षक	विवरण	सानो	मझौला	ठूलो
१४	शिक्षा सेवा	तालीम तथा अनुसन्धान केन्द	१२००	१५००	१८००
१४	शिक्षा सेवा	टाईपिङ्ग, कम्प्युटर तथा भाषा प्रशिक्षण संस्था	१२००	१५००	१८००
१४	शिक्षा सेवा	अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था	२८००	३५००	४२००
१५	मर्मत सम्भार सेवा	हेभी इक्विपमेन्ट बस, ट्रक, कार, मोटर साईकल, टेम्पो, साईकल मर्मत कारखाना	१२००	१५००	१८००
१६	अन्य सेवा	रेडियो, टि.भी., घडी, प्रेशर कुकर, हिटर, टेलिफोन सेट, विद्युत सामग्री मर्मत केन्द	१२००	१५००	१८००
१६	अन्य सेवा	विज्ञापन सेवा	८००	१०००	१२००
१६	अन्य सेवा	वैदेशिक रोजगार सेवा	२०००	२५००	३०००
१६	अन्य सेवा	स्वदेशी रोजगार सेवा	८००	१०००	१२००
१६	अन्य सेवा	सेक्रेटेरियल सेवा	१०००	१२५०	१५००
१६	अन्य सेवा	हाउजिङ्ग कम्पनी तथा घर जग्गा खरीद बिक्री (रियल स्टेट)	२०००	२५००	३०००
१६	अन्य सेवा	व्युटी पार्लर, केश श्रृंगार, ड्राई क्लिनर्स, फोटो स्टुडियो, सिलाइ आदि	६००	७५०	९००
१६	अन्य सेवा	साईनबोर्ड बनाउने पेन्टिङ्ग सेवा	८००	१०००	१२००
१६	अन्य सेवा	पशु वधशाला	१२००	१५००	१८००
१६	अन्य सेवा	मासु विक्रेता, फुल विक्रेता, पुल हाउस, खोटो व्यवसायी, सिसा तथा प्लाइउड विक्रेता,भाँडाकुडा विक्रेता	५००	६००	७००
१६	अन्य सेवा	स्टिल, काठ, फर्निचर विक्रेता	१०००	१५००	२०००
१६	अन्य सेवा	खेलौना, उपहार (गिफ्ट) विक्रेता	२००	२५०	३००
१६	अन्य सेवा	केवुल, नेटवर्किङ्ग (ग्राहक संख्याको आधारमा)	८०००	१००००	१२०००
१७	अन्य व्यवसाय	पार्क, पिकनिकस्पट	६००	७५०	९००
१७	अन्य व्यवसाय	क्यासिनो	६००००	७५०००	९००००
१७	अन्य व्यवसाय	टुर अपरेट	२८००	३५००	४२००
१७	अन्य व्यवसाय	मसाज पार्लर	१६००	२०००	२४००
१८	अन्य	माथिको वर्गीकरणमा समावेश नभएका सेवा, व्यवसायको लागीवार्षिक	१२००	१५००	१८००

५. गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र उत्पादन भई निकासी हुने देहायका मालवस्तुमा देहायको जडीबुटी, कवाडी करको दर

गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र उत्पादन भई निकासि हुने उन, खोटो, जडिबुटी, वनकस, कवाडी माल, जीवित जन्तु वाहेकका अन्य मृत वा मारिएका जीवजन्तुको हाड, सिंङ, प्वाँख, छाला जस्ता वस्तुको व्यवसायिककारोवार गरे वापत देहाय बमोजिमको जडिबुटी कवाडी र जीवजन्तु कर लाग्नेछ ।

क) कागतजन्य सामग्रीको	प्रति किलोग्राम	रु पचास पैसा
ख) फलामजन्य सामानका लागि	प्रति किलोग्राम	रु एक
ग) स्टिलजन्य सामानका लागि	प्रति किलोग्राम	रु एक

घ) अन्यको हकमा प्रति किलोग्राम रु एक

तालिका १६ : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने विज्ञापन करको दररेट

क्रं. सं.	नाम	एकाई	दर (रु)
१	व्यावसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका होर्डिङ्ग बोर्ड (वार्षिक)	प्रति वर्ग फुट	१०

तालिका १७ : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने पाउने बहाल विटौरी शुल्कको दररेट

क्रं. सं.	विवरण	करको दर रु
१	टहरा भीत्र रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (हात्तिसुडे र जुरेली हाटबजार स्थलमा)	१००
२	टहरा वाहिर रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (हात्तिसुडे र जुरेली हाटबजार स्थलमा)	५०
३	पक्की भवनमा भीत्र रहेको पसलमा प्रति पसल हाट (जुरेली हाटबजार स्थलमा)	३००
४	पक्की भवनमा भीत्र रहेको सटर भाडा प्रति सटर (जुरेली हाटबजार स्थलमा)	४०००

नोटः स्थानीय स्तरमा आफ्नै उत्पादनबाट विक्री गर्न ल्याइएका हरिया सागपात तथा ताजा तरकारी विक्री शुल्क लिइने छैन ।

८. सेवा शुल्क तथा दस्तुर

तालिका १८ : गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने सेवा शुल्कको दररेट

क्रं. सं.	विवरण	करको दर रु
१	कसैको रकम कलम उठाई दिए वापत उठेको रकमको	१ %
२	फिल्ड सेवा शुल्क (जग्गा रेखाङ्कन, बन पैदावर विक्री, जस्ता कार्यमा) (यसवाट प्राप्त रकमबाट रु २५० फिल्डमा जाने प्रतिनिधीलाई पारवाहन खर्च दिइनेछ)	५००

ख) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाउने दस्तुरको दर

तालिका १९ : व्यक्तिगत घटना दर्ता शुल्क तथा जरीवाना

क्रं. सं.	विवरण	करको दर रु
१	घटना घटेको ३५ दिनसम्म दर्ता गरेमा	निः शुल्क
२	व्यक्तिगत घटना दर्ताको विलम्ब शुल्क (३५ दिन पछिको)	२००
३	व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि दस्तुर	५००
४	व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा नागरिक अभिलेख दर्ता किताब रजिष्टर हेरेको दस्तुर	२००

तालिका २० : सिफारिस दस्तुर

क्रं. सं.	विवरण	करको दर रु.
१	नाता प्रमाणीत दस्तुर (नेपाली)	२००
२	नाता प्रमाणीत दस्तुर (अंग्रेजी)	५००
३	जन्म मिति प्रमाणीत	१५०
४	विवाह वा अविवाहित प्रमाणीत	२००
५	अंग्रेजी माध्यममा सिफारिस वा प्रमाणीत	५००
६	घर पाताल प्रमाणीत (प्राकृतिक प्रकोप भएमा सर्जिमिनको आधारमा छुट दिन सकिने)	५००

क्र. सं.	विवरण	करको दर रु.
७	अपांग सिफारिस नलाग्ने	०
८	अविवाहित प्रमाणीत	२००
९	नावालक सम्बन्धी सिफारिस	१००
१०	जन्म मिति संशोधन सिफारिस	२००
११	जिवितको नाता प्रमाणीत	२००
१२	हकवाला वा हकदार प्रमाणित	५००
१३	संरक्षक प्रमाणीत गर्ने (संस्थागत)	१५०
१४	संरक्षक प्रमाणीत गर्ने (व्यक्तिगत) नलाग्ने	०
१५	कागज/मञ्जुरीनामा प्रमाणीत	२००
१६	घर जग्गा/अचल सम्पत्ती मुल्याङ्कन र आयश्रोत प्रमाणीत वापत प्रति हजार मुल्याङ्कन अंकको	१
१७	जग्गा मुल्यांकन सिफारिस/प्रमाणीत (विद्यार्थी प्रयोजनका लागी) एकमुष्ट	१०००
१८	आर्थिक अवस्था बलियो वा सम्पन्नता प्रमाणीत	१५००
१९	आर्थिक अवस्था कमजोर वा विपन्नता प्रमाणीत	५००
२०	नागरिकता सिफारिस	१५०
२१	नागरिकताको प्रतिलिपि सिफारीस	१००
२२	बहाल कर लेखाजोखाको सिफारिस	२००
२३	मोही लगत कट्टाको सिफारिस	१०००
२४	घर जग्गाको लेखाजोखा सिफारिस	२००
२५	व्यापार व्यवसाय बन्द भएको, सञ्चालन नभएको वा व्यापार व्यवसाय हुँदै नभएको सिफारिस	२००
२६	व्यवसाय दर्ता सर्जमिन सिफारिस	५००
२७	मिलापत्रको कागज गराउने निवेदन दर्ता गर्ने र सिफारिस	५००
२८	नि:शुल्क वा स-शुल्क स्वास्थ्य उपचार सिफारिस	२०
२९	पुर्जामा घर कायम सिफारिस	५००
३०	फरक, फरक नाम, थर, जन्म मिति तथा प्रमाणीत दुवै नाम गरेको व्यक्ति एकै हो भन्ने सिफारिस	२००
३१	नाम थर वा जन्म मिति संशोधन सिफारिस	२००
३२	जग्गा धनी पुर्जा हराएको सिफारिस	२००
३३	कित्ताकाट सिफारिस (प्रति कट्टा/रोपनी)	५०/७५
३४	घर जग्गा नामसारी सिफारिस	५००
३५	जग्गा दर्ता नामसारी सिफारिस (प्रति कट्टा/रोपनी)	१००/१५०
३६	जग्गा दर्ता सिफारिस (प्रति कट्टा/रोपनी)	१००/१५०
३७	जग्गाको हक सम्बन्धमा सिफारिस	५००
३८	मृतकसँगको नाता प्रमाणीत तथा सर्जमिन सिफारिस	५००
३९	उद्योग ठाउँसारी सिफारिस	१०००
४०	जिवित रहेको सिफारिस	५००
४१	विद्यालय ठाउँसारी गर्न सिफारिस (निजि)	१०००
४२	पालन पोषणको लागि सिफारिस	१००
४३	बैवाहिक तथा अन्य अंगिकृत नागरिकता सिफारिस	१०००

क्रं. सं.	विवरण	करको दर रु.
४४	विद्युत जडान सिफारिस कच्ची घर	१००
४५	धारा तथा विद्युत जडान सिफारिस (नक्सा पास भएको पक्की घर)	२००
४६	धारा तथा विद्युत जडान सिफारिस (नक्सा पास नभएको पक्की घर)	३००
४७	कोठा खोल्न रोहवरमा बस्ने	५००
४८	स्थायी बसोबास सिफारिस	१००
४९	सरकारको नाममा बाटो कायम सिफारिस	१००
५०	संस्था दर्ता सिफारिस (नाफामूखी) नविकरण	७००
५१	संस्था दर्ता सिफारिस (गैह्र नाफामुखी) एक पटक, नविकरण प्रति पटक	२००
५२	घर बाटो प्रमाणीत (प्रति कठ्ठा/रोपनी)	१००/१५०
५३	छात्रवृत्ति सिफारिस	५०
५४	अस्थाई बसोबास सिफारिस (स्वदेशी)	५००
५५	अस्थाई बसोबास सिफारिस (विदेशी)	१०००
५६	अदालत शुल्क मिनाहा सिफारिस	२५
५७	आन्तरीक बसाईं सराईं सिफारिस	१००
५८	अन्य प्रमाणीत	१००
५९	अन्य कार्यालयको माग अनुसार विवरण खुलाई पठाउन पर्ने र रोहबरमा बस्नु पर्ने पत्र तथा काम	१००
६०	अन्य कार्यालयको माग अनुसार विवरण खुलाई पठाउन पर्ने नलाग्ने	०
६१	माथी उल्लेखित विषय बाहेकका सिफारिस	१००
६२	जग्गा रेखांकन/सम्बन्धी रोहबरमा बस्ने	५००
६३	व्यवसाय दर्ताप्रमाणपत्रको प्रतिलिपी	५००
६४	पानी घट्ट दर्ता दस्तुर	१००
६५	पानी घट्ट नवीकरण दस्तुर (प्रति महिना)	२५
६६	पुर्व प्राथमिक विद्यालय खोल्ने सिफारिस/अनुमति (निजी)	५०००
६७	मिलापत्र दस्तुर	५००
६८	निजी विद्यालय, माध्यामिक तह (९ देखि १२ कक्षा) सम्म) दर्ता तथा नविकरण शुल्क	१००००
६९	निजी कलेज, क्याम्पसहरु दर्ता तथा नविकरण शुल्क रु.	२००००
७०	निजि विद्यालय, विद्यालय तह (१ देखी ८ कक्षा) सम्म दर्ता रु.	७०००
७१	विद्यालय कक्षा वृद्धि सिफारिस (निजि)	५०००
७२	विपन्न विद्यार्थी छात्रवृत्ति सिफारिस (नलाग्ने)	०
७३	विशेष तयारी कक्षाहरु (निश्चित समयका लागी) संचालन गर्ने संस्थाहरुको दर्ता रु.	२५००
७४	NGO/INGO को हकमा दर्ता रु.	२०००
७५	उद्योग व्यवसाय दर्ता, आयमुलक तथा अन्य व्यवससाय दर्ता सिफारीस	५००
७६	चौपाया सम्बन्धी सिफारिस (प्रति चौपाय)	५०
७७	चार किल्ला (चौहद्दी) प्रमाणीत (प्रति कठ्ठा/रोपनी)	१००/१५०
७८	तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र, टाइपिङ, कम्प्युटर, भाषा, प्रशिक्षण लगायत यस्तै प्रकृतिका संस्थाहरु दर्ता रु.	२०००
७९	तालिम तथा अनुसन्धान केन्द्र, टाइपिङ, कम्प्युटर, भाषा, प्रशिक्षण लगायत यस्तै प्रकृतिका संस्थाहरु नविकरण रु.	५००

द्रष्टव्य :अति विपन्न र असहाय, आर्थिक तथा अन्य सहायता, दैवीप्रकोप, अशक्त, असहाय र विकास निर्माणमा गरीने सिफारीसमा दस्तुर लिइने छैन ।

तालिका २१ : आगामी आ.व.को लागि अनुमानित कर तथा गैर कर राजस्व रकम (रु. हजारमा)

क्रं.सं.	राजस्वको क्षेत्रहरु	गत आ.व.को अनुमान	चालु आ.व.को संशोधित अनुमान	आगामी आ.व. २०७७/७८ को अनुमान
१	सम्पती कर	११00	५00	५00
२	भुमिकर/मालपोत	१000	६00	७00
३	घरवहाल कर	१00	१00	२00
४	वहाल विटौरी कर	२00	३00	१00
५	सवारीसाधन कर सवारी दर्ता वार्षिक सवारी कर पटके सवारी कर	0	0	0
६	पूर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	0	0	0
७	विज्ञापन कर	१00	५0	५0
८	अन्य मनोरन्जन कर	0	0	0
९	व्यवसाय रजिष्ट्रेसन दस्तुर	५00	३00	४00
१0	रेडियो/एफएम सञ्चालन दस्तुर	0	0	0
११	कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	0	0	0
१२	बिक्रि (नदिजन्य पदार्थ)	५५२00	३0000	२१५00
१३	अन्य सेवा शुल्क तथा विक्री	१00	१00	५00
१४	न्यायिक दस्तुर	१00	१0	१0
१५	नक्सापास दस्तुर	२00	२00	१00
१६	सिफारीस दस्तुर	८00	५00	६00
१७	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	२00	२00	२00
१८	नाता प्रमाणीत दस्तुर	१00	१00	१00
१९	अन्य दस्तुर	१00	१00	0
२0	न्यायिकदण्ड जरिवाना र जफत	२५	२५	२५
२१	प्रशासनिकदण्ड जरिवाना र जफत	७५	७५	७५
२२	अन्य राजस्व	१00	१00	0
	कुल जम्मा	६0000	३३२६0	२५0६0

(छ) निष्कर्ष तथा सुझावहरु

- बकैया गाउँपालिकाको राजस्व वृद्धिका लागि थप करका दायराहरुको अध्ययन गरिनुपर्ने ।
- निर्धारण गरिएका कर शुल्क तथा दस्तुरहरु संकलनको लागि वडास्तरबाटै वडा कार्यालयहरुले कडाई गर्नुपर्ने ।
- कर संकलनको अवस्था हेरी राजस्व नीतिलाई समय सापेक्ष संसोधन गरिनुपर्ने ।
- सुचना र सहुलियतको माध्यमबाट स्वयंकर प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति अख्तियार गर्नुपर्ने ।

- बकैया गाउँपालिकाको आम्दानी वृद्धिका लागि बकैया गाउँपालिकाका सबै नागरिक, करदाता, व्यवसायी, वुद्धिजिवी लगायतसँग हातेमालो गर्ने तथा राय सल्लाह निरन्तर लिइराख्ने आदि ।

स्थानीय राजस्व परामर्श समिति

- संयोजक श्री सरला बोलखे (गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्ष)
- सदस्य श्री लक्ष्मण पुडासैनी(गाउँ कार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)
- सदस्य श्री विविमाया जिम्बा (गाउँ कार्यपालिकाको तोकेको महिला सदस्य)
- सदस्य श्री विरमान बल(गाउँ कार्यपालिकाको तोकेको सदस्य)
- सदस्य श्री .... (स्थानिय उद्योग वाणिज्य संघका प्रमुख वा प्रतिनिधि)
- सदस्य श्री .... (स्थानिय चेम्बर अफ कमर्शका प्रमुख वा प्रतिनिधि)
- सदस्य सचिव श्री उषा मिश्र (गाउँ कार्यपालिकाको राजश्व इकाई प्रमुख)

अनुसूचि ४

बैठकका तस्वीरहरु

आज मिति २०७८/०४/११ गते सोमवारका दिन यस बर्दिया गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको उपाध्यक्ष श्री सरला बोलखे ज्यू को अध्यक्षतामा राजश्व परामर्श समितिको बैठक बसी राजश्वको विविध विषयमा छलफल र निर्णय गर्न तपसिल बमोजिमको उपस्थिति रह्यो :-

उपस्थिति

१. संयोजक श्री सरला बोलखे ज्यू,
२. सदस्य श्री लक्ष्मण पुडासैनी ज्यू,
३. सदस्य श्री बिबिमाया थिम्बा ज्यू,
४. सदस्य श्री बिरमान बल ज्यू,
५. ,, सचिव ,, उषा मिश्र ज्यू,

विशेष आमन्त्रित

१. श्री बिमल पोखरेल (प्रदेश सुशासन केन्द्र, कार्यकारी निर्देशक)
२. श्री बिनोद प्रधान (प्रदेश सुशासन केन्द्र, लेखा अधिकृत)
३. श्री प्रताप ढकुली (निरा कन्सल्टिङ ग्रुप ललितपुर)
४. श्री प्रमोद कुमार रिजाल (पूर्वाधार विकास शाखा प्रमुख)

अन्य उपस्थिति

१. श्री रोसजिना खापकोटा (प्रशासन तथा योजना शाखा)
२. श्री प्रमिला बल (पूर्वाधार विकास शाखा)
३. श्री भावना अधिकारी (आर्थिक विकास शाखा)
४. श्री मो. मेराज आलम (पूर्वाधार विकास शाखा)
५. श्री आशिष अधिकारी (सुचना तथा प्रविधि शाखा)
६. श्री संगिता गौतम (वडा नं. ३, सचिव)
७. श्री युवराज ढाका मगर (वडा नं ८, सचिव)

प्रस्तावहरु

१. राजश्व संकलनका सम्भाव्य स्रोतहरुको पहिचान
२. विविध

DATE:

निर्णयहरु,

१. प्रस्ताव नं १ (राजश्व संकलनको) संभाव्य स्रोतहरुको पहिचान गरि उक्त स्रोतहरुवाट राजश्व संकलन गर्ने ~~मुख्य तथ्य~~ निर्णय सर्वसहमतिमा गरियो ।

२(क) प्रस्ताव नं २ विविध ~~क~~ मा भवन निर्माण सम्वन्धि आधार स्तम्भ तयार गर्ने सम्वन्धमा छलफल गर्दा भवनहरु स्तर (वर्गीकरण) अनुसार सम्पति कर निर्धारण गर्ने निर्णय गरियो ।

२ ~~३~~(ख) प्रस्ताव नं २ विविध (ख) मा जग्गाको विवरण सम्वन्धमा छलफल गर्दा साविकको अव्वल, दोयम, सिम, चाहारको आधारमा नगरी जग्गाको मुल्याङ्कन जग्गाको उपयोगिता र मुल्यको आधारमा (आवासिय प्रयोजन, खेत र पाखो) हुनुपर्ने ~~विषय~~ सुझावलाई गाउँकार्यपालिकामा छलफल गरेर ~~विकास~~ निर्णय गर्ने निर्णय सर्वको सर्वसहमतीमा गरियो ।

२(ग) ~~४~~. प्रस्ताव नं ~~३~~(ग) विविध विषयमा छलफल गर्दा राजश्व ~~सुझाव~~ संकलनको दायरा र दर बढाइ यस गाउँपालिका को आन्तरिक आय बढाउन प्राप्त भएका सुझाव हरुलाई आत्मसाथ गर्दै क्रमिक रुपमा व्यवहारमा समायोजन गर्ने निर्णय सर्वको ~~सर्वसहमत~~ सर्वसहमतिमा गरियो ।

२(घ) ~~५~~. प्रस्ताव नं २(घ) विविध विषयमा छलफल गर्दा आजको बैठक दिनको ११:०० बजे सुरु भई ४:०० बजे समापन गरियो ।